

Naslov — Address:
NOVA DOBA
6117 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio.
(Tel. Randolph 3889)

NOVA DOBA

(NEW ERA)

Vse, kar je zdravo in pošte-
no, pa slovenske ali slovan-
ske krvi v tej deželi, je do-
brodošlo pod zastavo J. S. K.
Jednote.

URADNO GLASILO JUGOSLOVANSKE KATOLIŠKE JEDNOTE — OFFICIAL ORGAN OF THE SOUTH SLAVONIC CATHOLIC UNION

Entered As Second Class Matter April 15th, 1926, at The Post Office at Cleveland, O., Under The Act of March 3rd, 1879. — Accepted for mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of October 3rd, 1917, Authorized March 15th, 1925.

29 — ŠTEV. 29 — PART II.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY, JULY 18TH 1928 — SREDA, 18. JULIJA 1928

VOL. IV — LETNIK IV.

OB TRIDESETLETNICI J. S. K. JEDNOTE

SLAVA J. S. K. JEDNOTE!

Sem gledal jablano, ki v rožnate vence
Si vrh svoj ovije, ko dišne pomlad,
Popotniku v letu hladilne da sence,
V jeseni ponuja duhteči nam sad.

Sem videl polskrite obmorske pristane,
Kjer išče zavetja za brodom si brod,
Ko vihra in burja na morju nastane,
In bliski nebesni ožarjajo svod.

In s čudom motril sem čebelic vrvenje,
Ki strd so nosile v domači ulnjak,
Da v času, ko cvet bo zamrl in zelenje,
Bo v panjih pripravljen prigrizek sladak.

Poznam ustanovo, kjer bratstvo kraljuje,
Kjer celijo rane se kruših usod,
Se bratov in sester mišljenje spoštuje,
In nihče ni hlapec in nihče gospod.

Tam v srečnih deželah, kjer večna pomlad je,
Na vejah oranžnih razvija se cvet,
Pri cvetju polgodno in zrelo je sadje,
In v senco te vabi duhteči šepet.

Vse to so primere, primere resnične,
Vse to so simboli vsestranskih dobrot,
Ki s krila se vspilejše matere dične,
Najboljše — v skupini slovenskih Jednot.

Jednota je naša, ki spev ta zasluži:
Tu varnost, zavetje, tu sad je in cvet,
Slovanskega juga vse dobro se druži
Pod njeno zastavo že trideset let!
(Anton J. Terbovec)

ed nekako štiri-
deset leti pri-
se naselje-
novi in hče-
nega naroda
deželo v večjem
Ti naseljenci
prijajali v
kjer so imeli sorod-
ali znanje. To je po-
logično, kajti človek,
kjer v tujo deželo, katere
in običajev ne pozna,
pomoti in nasvetov pri ro-
če je to le količjak mo-
Tako so v teku nekaj let
v različnih krajih te
anske dežele znatne slo-
naselbine. Nekateri pi-
so si polagoma upali ne-
dalje in tako so nastale
naselbine, ki so zopet pri-
naseljence iz daljne do-
kjer je postajal boj za
nje vedno težji. Borna
gruda ni mogla prere-
čestevilnega prebivalstva,
rije pa je bilo v naših
malo. Truma za trumo
mladih ljudi je torej
jala preko Atlantika v
ljeno deželo: Ameriko.
oh oči in krvavečih src so
navljali od ljubljene do-
se, katera ni imela kruha
največ po krivdi okoste-
like, ki ji je vladala.

znanja jezika nove de-
v največ slučajih tudi
znanja vsake obrti, mora-
naseljenci seveda prije-
najtežja dela v hitro se
najoči ameriški industri-
peli so in varčevali, upa-
ta se bodo mogli v nekaj
prihranki povrniti v svoj
kraj. Nekaterim se je
je izpolnila, večini pa
se. Mnogi so se polago-
lagodili razmeram nove
rine in se odločili, da
jejo tu za vedno, toda že
tem je že marsikateremu
trpljenje življensko moč
je nezgoda upihnila luč
ja. Pa so se pričeli po-
v naselbinah bolniki,
njenci in družine v po-
anju. Rojaki so nesreč-
pomagali, kolikor so
toda kruh miloščine je
poleg tega so bili do-
ni največkrat sami rev-
vno jim je postalo, da
v takih slučajih uspešno
gati le večja organizira-
pina, in vsem umevno je
da bo moral v osrednjo
tino nekaj prispevati
ki bo hotel biti deležen
re iz iste v slučaju ne-

so se rodila lokalna
društva in iz istih
polagoma razvile naše
organizacije. Usta-
vili teh podpornih orga-
nizacij niso imeli lahkega de-
ter so bili večinoma brez
vseh izkušenj, kvečjemu
v tuintam kaj malega
iz že obstoječih pod-
organizacij drugorod-
težje izkušnje so ime-
najstarejše naše organi-
Mlajše so se že marsi-
čaučile iz napak starej-
ovenci, oziroma Jugoslo-
vni deželi smo ustanovi-
desetletjih celo vrsto
nih organizacij. Četudi
novejši katere morda
na čisti potrebi in ne-
nosti, je vendar resnica,
te organizacije storile

neizmerno dobrega za naš narod, posušile so potoke solz in olajšale mnogo gorja. Poleg tega je veliko število podpornih organizacij vzrok, da se je zavarovalo in spoznalo vrednost zavarovanja neprimerno več rojakov, kot bi bilo to mogoče le pri eni ali dveh organizacijah. Napredovale so te organizacije pač tako, kakoršno vodstvo so imele in kakor so se znale prilagoditi potrebam in razmeram. Nekatere manjše so se v teku časa združile z večjimi, nekatere so iz-

ginile s pozorišča na manj slaven način. Danes imamo v tej deželi pet večjih in nekaj manjših slovenskih podpornih organizacij. Tri največje, med katerimi je tudi J. S. K. Jednota, izdajajo svoja lastna tedenska glasila.

Jugoslovanska Katol. Jednota je po številu svojega članstva in po svojem premoženju tretja največja slovenska podporni organizacija v Ameriki. Njeno premoženje znaša nad milijon dolarjev in število članstva v obeh oddelkih okoli

20.000. To kaže, da je njeno jedro zdravo, da je imela vse-skozi dobro upravo in da so v njeni življenski sili vsi pogoji za lepo bodočnost. Njena pravila se danes zelo razlikujejo od prvotnih, kajti zastopniki članstva na glavnih zborovanjih so vedno skušali razumeti duh časa, pa so izboljševali in izpreminjali njena pravila in način poslovanja, kot so zahtevale izpremenjene razmere. Za skupine, kakor za posameznika velja pravilo, da najbolj napreduje tisti, ki se zna

najbolje prilagoditi razmeram. Tak je zakon narave in kdor ga ne vpoštevata, mora podleči. Veliki narodi, manjše skupine in posamezniki se morajo vedno učiti, če hočejo obdržati svoj prostor na soncu, če hočejo napredovati. Ni tako važno kdo je prvi sprožil kakšno novo idejo, pač pa je mnogo važnejše, kako se znamo z dobro idejo okoristiti.

Naša J. S. K. Jednota obhaja svojo tridesetletnico kot velika, ugledna in spoštovana organizacija, v polni življenski

moči in razvoju. Nikakor pa še ni na svojem višku in ne smiselno bi bilo se vdati napačnemu zadovoljstvu in prekrižati roke v brezdelju. Mi moramo napredovati, kajti kakor hitro se preneha napredek, se začne nazadovanje. Vsi smo prepričani, da je J. S. K. Jednota dobra organizacija, toda s tem se ne smemo zadovoljiti, ampak delati na to, da postane najboljše! Nobena reč na svetu ni tako dobra, da bi se ne mogla še izboljšati in izpopolniti.

Pred J. S. K. Jednoto je danes velik problem — problem naše mladine. Stanje naše blagajne, naša solventnost in naš napredek je v največji meri odvisen od tega, če bomo znali privabiti in obdržati v naših vrstah našo turojeno mladino. Naseljencev iz stare domovine ni in jih najbrže nikoli več ne bo. Vsa naša bodočnost zavisi od naše turojene mladine. Zdrava in močna je ta mladina in mnogo drugih dobrih slovenskih lastnosti poseduje; poleg tega predstavlja v splošnem manjšo riziko, ker bo v mnogih slučajih opravljala lažja in manj nevarna dela, kot smo jih bili prisiljeni opravljati mi. Naša prva skrb mora torej biti, da pridobimo to mladino za našo organizacijo in jo v nji obdržimo. Ta mladina je zrastle v drugačnih razmerah kot mi, torej se njene zahteve v marsičem razlikujejo od naših. Ona misli po ameriško, ima ameriški okus. Dati ji moramo torej po najboljši možnosti to, kar je po njenem okusu. In dati ji moramo takoj, kajti čez pet ali deset let bo prepozno. Ne smemo se ustrašiti malih žrtev, saj je ta mladina v splošnem dobra, saj je naša in mi na vsak način želimo, da prevzame našo dedščino in vodi od nas započeto delo. Ko bo ta mladina vide-la, da jo vpoštevamo, da skušamo razumeti njeno čustvo-vanje, nas bo cenila in bo z nami sodelovala. Korist bo na obe strani. Mladina bo obdržala našo organizacijo solventno, obvarovala nas bo visokih asessmentov in končno bo naše trdo delo in varčevanje desetletij, koristilo tistim, ki so nam najbližji in najdražji.

Ob tridesetletnici J. S. K. Jednote vpoštevajmo tisti prehod, ki je neizogiben, ki vodi k cilju dolge poti. Ta pot je vodila izpod Triglava in Karavank, izmed zelenih dolenskih in štajerskih gor, iz solnčne Goriške, izmed sočnih polj in senožeči, kjer se vijejo ceste kot trakovi, kjer se kot golobčki blišče bele hišice, v oknih katerih se košati nagelj in rožmarin, preko mrkega Atlantika, v novo deželo, v deželo vseh možnosti. Pozdravila nas je bučna pesem dela, toda nihče nas ni preganjal zaradi našega jezika, nihče ni zatiral naših ustanov. V tej čudoviti deželi smo se zavedli naših zmognosti, naše moči. V senci zvezdne zastave smo z delom in zaupanjem v lastno moč zgradili ustanove, ki so v korist nam, naši mladini, naši novi domovini in človeštvu v splošnem. Odlično mesto med temi ustanovami zavzema naša J. S. K. Jednota. Ob njeni tridesetletnici, ko se veselimo naših uspehov, naj se nad njo poljubita belo-modro-rdeča slovenska in rdeče-belo-modra ameriška zastava, naj si ob nji podasta roki stara in nova generacija v imenu in znamenju POSTENEGA DELA, BRATSTVA, SVOBODE, SLOVANSTVA, AMERIKE in ČLOVEČANSTVA.

1898 --- NEKAJ ZGODOVINSKIH PODATKOV O JUGOSLOVANSKI KATOLIŠKI JEDNOTI --- 1928

Spisal JOSEPH PISHLER, glavni tajnik

Začetkom meseca julija 1898, se je vršila v Pueblo, Colorado, konvencija Kranjsko Slovenske Katoliške Jednote. Na dotični konvenciji sta bili zastopani društvi (takrat spadajoči h K. S. K. Jednoti), sv. Cirila in Metoda, št. 1, in sv. Srca Jezusovega, št. 2, J. S. K. Jednote.

Na omenjeni konvenciji so bili sprejeti nekateri zaključki, ki niso bili všeč članom v državi Minnesota. Posledica temu je bila, da se je tako pričelo z akcijo za ustanovitev nove organizacije. List "Glas Naroda," je dne 13. julija 1898 objavil sledeče vrstice:

"Ustanovimo si delavci svoje lastno, popolnoma neodvisno vzajemno podporno društvo za vse Združene države. Pravila tega vzajemnega društva naj bodo svobodna, kakor je svobodna država, v kateri bivamo. Ni kazni, ako kdo več mesecev ne stori svoje dolžnosti ali pa ako kdo skupini očitno ne škoduje."

To je bil začetni program, v kojem je bil izražen duh nezadovoljnega članstva in osnova, na kateri se je ustanovila Jugoslovanska katoliška jednota.

Dne 18. julija 1898, je bila sklicana ustanovna seja v "Turf Hall," Ely, Minnesota (sedaj "Veranth Hotel," lastnina sobrata Franka Veranth), kjer se je isti dan ustanovila JUGOSLOVANSKA KATOL. JEDNOTA. Začetek jednote sta tvorila društvi sv. Cirila in Metoda, št. 1 in društvo sv. Srca Jezusovega, št. 2 z 400 člani. Stari izpiski izkazujejo sledeče sklepe od ustanovne seje:

"Jugoslovanska katoliška jednota je bila ustanovljena dne 18. julija 1898, v Ely, Minnesota. Plačevala bo po \$15.00 mesečne podpore. Za umrlega člana bo plačala \$800.00 posmrtnine. Vstopnina v jednoto je \$1.00. Mesečni prispevki so po 50 centov. Nad 45 let stari rojaki plačajo \$5.00 vstopnine. Sprejemajo se le tri mesece, potem ne več. Druga konvencija se vrši meseca julija 1899."

Dalje je bil na ustanovni seji izvoljen sledeči glavni odbor: Jožef Agnič, predsednik; Jurij Kotze, podpredsednik; Ivan Govže, prvi tajnik; Štefan Banovec, drugi tajnik; Math Agnich, blagajnik; John Habian, predsednik nadzornega odbora; John Prešeren, prvi glavni nadzornik in Joseph Mantel, drugi glavni nadzornik.

Toliko k ustanovitvi J. S. K. Jednote. Nemogoče mi je navesti imena vseh mož, kateri so imeli največ zasluga za ustanovitev te vzorne organizacije. Največ zasluga brezdomno gre prvim glavnim odbornikom, koji so bili tedanji društveni voditelji. Z nasveti je mnogo tudi pomagal sobrat Frank Sakser, izdajatelj "Glasa Naroda." Priznanje zaslužio sploh vsi ustanovni člani, ker so takoj ob ustanovitvi obljubili zvestobo novi organizaciji in ker so svoje obljube častno držali.

Začetek je pri vsakem podjetju težak, in to je posebno veljalo za J. S. K. Jednoto. V prvem letu po ustanovitvi je jednota izgubila osem članov, kojih posmrtninska zavarovalnina je znašala \$6,400.00. Poleg omenjenih članov so umrle tudi tri soproge od članov, za katere se je plačalo \$600.00, ne da bi se zanje pobiral kak assement. Vsled visoke umrljivosti, je jednota pretila pogin, kajti blagajna je bila takorekoč prazna. Veliko navdušenje za organizacijo pa je premagalo začetne poteškoče. Glavni odbor je izdal apel na članstvo za pomoč, in članstvo se je brez oporekanja odzvalo z izrednimi assementmi, ki so takrat znašali \$7.50 mesečno.

To je ohranilo jednoto proti pretečemu poginu. Radi tega moramo biti hvaležni ustanoviteljem naše jednote. V onih časih je bilo splošno mnenje, da zamore jednota obstati, dokler je zmožna sproti pokrivati svoje obveznosti. Na kako zvervo se niti od daleč ni mislilo, toda skušnje so kmalu pokazale, da je to mnenje bilo napačno.

KONVENCIJE J. S. K. J.

Leta 1898 prva konvencija ali ustanovna seja v Ely, Minn.

Leta 1899 druga konvencija v Ely, Minn.

Leta 1900 tretja konvencija v Ely, Minn.

Leta 1901 četrta konvencija v Calumet, Mich.

Leta 1903 peta konvencija v Omaha, Neb.

Leta 1905 šesta konvencija v Cleveland, O.

Leta 1907 sedma konvencija v La Salle, Ill.

Leta 1910 osma konvencija v Denver, Colo.

Leta 1913 deveta konvencija v Pittsburgh, Pa.

Leta 1916, deseta konvencija v Eveleth, Minn.

Leta 1920 enajsta konvencija v Chicagu, Ill.

Leta 1924 dvanajsta konvencija v Lorain, O.

RAZVOJ JEDNOTE IN VAŽNI SKLEPI NA KONVENCIJAH

Sprva po ustanovitvi jednote se je nameravalo obdržati njen delokrog samo za železno okrožje, oziroma za državo Minnesota, kamor so se naši rojaki hitro naseljevali. To se pa je kmalu opustilo, ko se je ugotovilo, da bo jednota boljše napredovala, ako razširi svoj delokrog širšem Zedinjenih držav. Agitacija za pridobitev članstva ter novih društev se je živahno razvijala. Začetek je bil skromen, toda rojaki so se hitro pričeli priglašati za pristop širšem Ameriki. List "Glas Naroda," je bil od začetka uradno glasilo jednote. Raznesel je novice o novi jednoti po vseh slovenskih naselbinah ter zanj agitiral.

V prvih petih letih po vsta-

novitvi jednote se ni baš veliko naredilo za bodočnost iste. Tega tudi ni bilo za pričakovati, kajti članstvo je bilo preveč obremenjeno in je le s težavo premagalo začetne poteškoče. Prvi važni ukrep za bodočnost je bil narejen meseca januarja

zervnega sklada, to je koncem leta 1904, je bilo zaznamovati preostanek v rezervnem skladu v znesku \$1,689.25. Sedaj pa, ko obhajamo 30-letnico jednote, ima jednota v rezervnem skladu nad pol milijona dolarjev. To je lep napredek in ob enem

kave. Do 1. januarja 1906 ni bila vpisana nobena članica v jednotinem imeniku, zato se jih tudi ni smatralo kot take. Ako je soproga dobrostoječega člana umrla, se je soprogo izplačalo \$300.00 in sicer na račun njegovega certifikata. Vsak član

1910 je uveljavila posmrtninsko lestvico na šest razredov. Za \$1000 posmrtnine so se določile sledeče posmrtninske lestvice: od 16. do 20. leta 70 centov; od 20. do 25. 80 centov; od 25. do 30. 90 centov; od 30. do 35. \$1.00; od 35. do 40. \$1.10, in od 40. do 45. \$1.20. Ta starostna lestvica ni bila zadostna in ni odgovarjala zahtevam postav. Vendar pa je to veliko pomagalo pri naraščanju jednotine blagajne. Pod tem sistemom je premoženje jednote napredovalo v teku treh let več, kakor poprej celih 12 let. Koncem leta 1910 je znašalo jednotino premoženje \$35,945.37. Tri leta pozneje pa je premoženje naraslo na \$115,531.70.

Na deveti redni konvenciji v Pittsburghu, Pa., leta 1913 se je sprejelo centralizacijo bolniške podpore. Poprej so društva sama plačevala bolniško podporo za prvih šest mesecev bolezni. Nekaterim manjšim društvom in bilo mogoče plačevati podpor, radi številnih slučajev bolezni. Več društev je bilo primorano prenehati s poslovanjem, ko jim ni bilo mogoče plačevati bolniške podpore. Radi centralizacije bolniške podpore je nastala velika nezadovoljnost med nekaterimi društvi. Nekaj društev je vsled tega odstopilo od jednote, nekatera so se pa komaj obdržala na površju. Posledica te nezadovoljnosti je bila, da je jednota nezadovala v članstvu od leta 1913 do 30. junija 1916, za 1,085 članov in članic. Od 30. junija 1916 naprej pa je pričelo članstvo zopet naraščati. Vzelo je tri leta, da se je centralizacija med članstvom priljubila, in danes ni več nasprotnikov proti centralizirani bolniški podpori.

Na deveti redni konvenciji se je tudi priznalo žensko enakopravnost, ki daje članicam enakopravnost kot članom. Do tedaj so članice bile zavarovane samo za posmrtnino in imele niso nikakih pravic. Sedaj pa imajo članice iste dolžnosti in pravice kakor člani. Dalje se je na deveti redni konvenciji sprejelo določbe za iniciativo in splošno glasovanje, s čimer je članstvo dobilo pravico do di-

rektne zakonodaje. S temi določbami je članstvo dobilo več moči in pravice, preminjajoča pravila med konvencijami, volitvi glavne odbornike, ali pa jih odločiti, če bi slučajno kršili pravila. Ustanovilo se je tudi mladinski oddelček. Povdar naše jati ni potrebno, da je bil ta oddelček živa potreba za bodočnost jednote, kajti bodočnost naše jednote je odvisna od naših mladih. V tem oddelku je sedaj zavarovanih približno sedem tisoč mladih bratcev in sester. Vsak mesec prestopi iz mladinskega oddelka v odrasli oddelček lepo število članov.

Meseca oktobra 1913, kmalu po deveti redni konvenciji, je bila jednota obtožena pri raznih državnih zavarovalniških oddelkih. Obtožilo se je, da je to kontributorstvo, to je, da posluje po raznih državah brez licenc. Glavni urad je bil od strani zavarovalniških oddelkov opozorjen, da se mora takoj prenehati sprejemati nove članice, ne, dokler jednota ne izpolnjuje licenc. Grozilo se je celo s sodnim postopanjem. Glavni odbor se je zavedal resnosti položaja, zato se je sklenilo, da vloži prošnje za pridobitev licenc v vseh državah, kjer jednota posluje, oziroma kjer ima krajevna društva. Ker pa je jednota notni posmrtninski assement niso bili dovolj visoki in jednota ni bila solventna, bile vse prošnje brezuspešne. Glavnemu odboru ni preostajalo druge poti, kakor razpisati splošno glasovanje za sprejeto National Fraternal Congress lestvice. Prvo splošno glasovanje se je vršilo meseca novembra in decembra 1913.

Članstvo je potom splošno glasovanje z veliko večino sprejelo "National Fraternal Congress" lestvico, ker je bilo pričano, da je to edina resna za organizacijo. Z dnem 1. januarja 1914 je stopila v veljavo "National Fraternal Congress" lestvica. J. S. K. Jednota je bila prva med slovenskimi podpornimi organizacijami, ki je uvedla N. F. C. lestvico, vse druge so sledile pozneje.

Na deseti redni konvenciji v Eveleth, Minnesota, leta 1916 se je dodalo dva posmrtninska razreda in sicer: za \$250.00 \$1,500 ter tudi razred za \$2,000. Dnevne bolniške podpore. Konvencija se je izrekla za združitev jednot in zvez. V ta namen je bila sprejeta resolucija, katero se je dalo priobčiti v vsi slovenske liste v Ameriki. Izvoljen je bil tudi združiteljski odbor, ki je deloval za združitev v smislu sprejete resolucije, toda do uspeha ni prišlo.

Sprejeta je bila tudi resolucija za ustanovitev Slovenskega Zavetišča. Glavni odbor je bil pooblaščen za sodelovanje z odborom Slovenskega Zavetišča. Ker se pa je to idejo popolnoma opustilo za časa svetovne vojne, se od jednotine strani ni ničesar storilo za realizacijo Slovenskega Zavetišča.

V letih 1917, 1918 in 1919 je bila najbolj viharna doba v zgodovini jednote. V začetku leta 1917 se je vršilo splošno glasovanje za premenitev jednote v ime iz Jugoslovanska Katoliška Jednota na Jugoslovanska Podporna Jednota. V glasovanju so bile dolge razprave in pretesti proti izpremembi imena. Nekaj razprav je bilo tudi o prilogi iniciativnega predloga Glasovanje je odločilo proti izpremembi imena. Za tem je prišla napoved vojne Zedinjenih držav z centralnimi zavarovalniki. Med svetovno vojno je prihajale razne nove postavne odredbe, katerim smo se morali prilagoditi.

(Dalje na četrti strani)

Prvi glavni odborniki Jugoslovanske Katoliške Jednote

JOŽEF AGNIČ
1. gl. predsednik

GEO. KOTZE
1. gl. podpredsednik

JOHN GOUZE
1. gl. tajnik

ŠTEFAN BANOVEC
1. pomožni tajnik

MATH AGNICH
1. glavni blagajnik

JOHN HABIAN
1. preds. nadzor. odbora

JOHN PREŠEREN
1. nadzornik

JOSEPH MANTEL
1. nadzornik

1901, ko se je dalo jednoto inkorporirati. S tem je jednota zadobila postavno pravico za poslovanje v državi Minnesota. Inkorporatorji so bili sledeči člani: John Habian, George Stepan, Štefan Banovec, Joseph Agnič, Ivan Govže, John Globokar, Ivan Pakiz, Math Kapsch, Math Agnich, John Prešeren in John Prijatelj.

Prva podlaga za finančno utrdbo jednote je bila narejena na peti redni konvenciji leta 1903 v Omahi, Nebraska, kjer se je ustanovilo rezervni sklad. Sklenjeno je bilo, da plača vsak član 50 centov na leto za rezervni sklad.

Prvo leto po ustanovitvi re-

dokaz, da je delegacija pete redne konvencije naredila dobro podlago za bodočnost jednote. Premoženje, ki se nahaja v rezervnem skladu je intaktno. Rabiti se bi ga smelo samo v slučaju, če bi nastala izredno velika potreba, to je, v slučaju kake velike katastrofe ali epidemije. Rezervni sklad je utrdil finančno stališče jednote, tako da so članski certifikati zasigurni tudi v slučaju večjih nesreč.

Na šesti redni konvenciji, ki se je vršila leta 1905 v Clevelandu, Ohio, se je sprejelo soproge tedanjih članov med aktivne članice jednote. Sprejelo se jih je brez zdravniške preis-

je bil zavarovan za \$800.00 posmrtnine. Torej, če se je izplačalo \$300.00 za soprogo, je član ostal zavarovan še za \$500 posmrtnine. Ta sistem se je na omenjeni konvenciji odpravil, in določila sta se dva posmrtninska razreda in sicer za \$500 in \$1000. Razred za \$800 pa je bil razveljavljen.

Na sedmi redni konvenciji, ki se je vršila leta 1907 v La Salle, Ill., so se določile visoke odškodninske podpore, katere plačuje jednota svojim članom še poleg bolniških podpor. Pogoji za odškodnine so se na poznejših konvencijah izboljšali.

Osma redna konvencija, ki se je vršila v Denver, Colo., leta

Prva konvencija J. S. K. Jednote, ki se je vršila leta 1899 v Ely, Minnesota.

Slovenci, kje so naše meje...

(Anton J. Terbovec)

Pesnik Oton Župančič je v svoji "Dumi" zapisal o domovini: "Hotel nekdaš sem, da bi se razširila, da bi razpela svoj krog čez zemljo — glej, in zdaj vidim: silna, brezmejna si, v daljo kot seme razpiša svoj plod..." Mnogokrat mi oko obstane na jenu tega ali onega kraja, ko listam po naslovniku članstva J. S. K. Jednote. In spomin mi splava preko širne naše nove domovine, koder žive raztreseni sinovi in hčere našega naroda. In v te spomine se zapletajo številni dogodiljaji, tako živo pisani, kot ruta belokranjske devojke. Tako velika je Amerika, in tako majhen je naš slovenski narod, pa vendar najdemo rojake v vsaki izmed 48 držav te ogromne republike. Ponekod so raztreseni samo posamezniki, kot izgubljene lipe med borovjem, drugod živi naš narod v večjih skupinah. V državah, kjer živi večje število naših naseljencev, ima tudi J. S. K. Jednota svoja društva. Pri najrazličnejših delih so zaposleni naši ljudje, v različnem podnebnju in v različnih razmerah živijo. Mnogi so že prepotovali precejšen kos te dežele, večina pa je ostala v kraju, oziroma vsaj v bližini kraja, kamor se je priselila iz Slovenije.

Pred leti sem po trgovskih poslih prepotoval približno dve tretini držav naše Unije, in ker mi je ljubezen do narave prirojena, nisem hodil okoli z zastrtimi očmi. Ne bo torej odveč, če slavnostna izdaja našega glasila prinese nekoliko opisa držav, v katerih ima J. S. K. Jednota svoja društva. Statistični podatki so suhoparni, zato se jih bom po možnosti izogibal. Čitatelji bodo nedvomno bolj zadovoljni s splošnim opisom posameznih držav, kar bom skušal preplesti z mojimi vtisi in doživljaji. Pripomniti moram, da nekaterih držav sem videl le majhen del, zato bo tudi opis sestavljen temu primerno. Države, v katerih J. S. K. Jednota nima društev, bodo izpuščene, druge pa bodo navedene po abecednem redu, da ne bo kje kakšne zamere.

Po označenem načrtu pride kot prva na vrsto država CALIFORNIA. To je ena tistih držav, katero je najtežje opisati. Vzrok temu je deloma, ker je tako velika, saj stoji med svojimi sestrami na drugem mestu glede velikosti. Njeno morje obrežje se vleče okoli tisoč milj ob sinjem Pacifiku. Poleg tega je ta država tako raznolična, kot menda nobena druga. Ima visoke gore, glave katerih krije večni snež, medtem, ko se nedaleč proč od morskem obrežju smeji večna pomlad. Ima temne gozdove, bistra gorska jezera, srebrne reke in potoke, divje skalnate soteske, velikanse pešene pušče, kjer razen kaktusov in aloy ne raste skoro nič zelenega, poleg tega pa krasna polja, sadovnjake, vinograde, cvetleča mesta, fina pristanišča, sploh vse, kar hočete. Pridelati se more v Californiji vse, kar pridelujejo zmerno gorki kraji, ob enem pa tudi oranžje, najslajše grozdje in sploh vsi pridelki poltropskih krajev; seveda ne na istem mestu. Prvi na jugu pridelujejo celo banane in datelje. Najbolj pa je menda razvito vinogradništvo, sadjereja in perutninarstvo.

California je edina dežela na svetu, kjer rasto veliki gozdovi "redwood" drevoja, o katerem trdijo znanstveniki, da je najstarejše drevo sveta. Vse drugo rastlinstvo se je izpremenilo, samo "redwood" je še tak, kot je bil pred milijoni let. V nižinah ob morju ne poznajo zime v našem pomenu; edini znak zime je pogosto deževje. V višje ležečih krajih pa seveda tudi sneg zapade. Zanimivo je videti v zgodnji pomladi, ko na primer v mesecu februarju v nižinah cveto mandeljni in slive in zore zlate oranžje, vrhove gorovja pa pokriva sneg.

Californija nosi poetično ime Golden State in njena država cvetka je zlatorumeni mak. Označba in cvetlični simbol odgovarja tej lepi deželi. Californija je nedvomno najlepša dežela naše Unije, in kdor ima čas, finančna sredstva in smisel za naravne lepote, prav gotovo ne bo razočaran, ako si jo ogleda. Industrija pa še ni zelo razvita, zato država ne potrebuje mnogo industrijskih delavcev. To je gotovo največji vzrok, da slovenskih naseljencev v Californiji ni mnogo.

Kdaj so se priselili prvi Slovenci v Californijo, je težko reči. Morda je že katerega zanesel tja zlati naval leta 1848, toda znana večja naselitev je bila v takozvano Rajske Doline, pred nekako tridesetimi leti. Takrat je neki Rev. Jeram hotel ustanoviti slovensko farmersko kolonijo v Californiji. Zbralo se je okoli 100 slovenskih družin iz raznih krajev Amerike v Eden Valley. Žal, da se to podvzetje ni obneslo, daš so ti priseljenci zbrali skupaj za tiste čase ogromno svoto denarja, baje okoli \$90.000. Voditelj Rev. Jeram je baje utonil, po drugih trditvah pa je neznan kam izginil, denarja ni bilo, svet ni bil plačan in rojaki so se razšli iz Rajske Doline, kamor so mogli. Nekateri so se vrnili na svoja prejšnja mesta na vzhodu, če so imeli prijatelje, ki so jim poslali v to svrhu potreben denar, drugi so si poskušili najti kruha kje v bližini. Nekateri bivši naseljenci Rajske Doline so zdaj dobrostoječi farmerji, trgovci ali obrtniki v raznih krajih Californije. Vsa zgodovina Rajske Doline je zavita v neko meglo, in to kar sem navedel, zvedel sem v odlomkih od bivših naseljencev, ki bivajo zdaj v različnih krajih dežele. Gotovo pa je obžalovanja vredno, da se ta prvi poskus ustanoviti slovensko farmersko kolonijo v Californiji ni obnesel, kajti to je skoro ustavilo selitev naših ljudi na farme za najmanj 15 let. Da se ta prvi večji farmerski poskus ni tako žalostno izjalovil, bilo bi danes neprimerno več naših ljudi trdnih in neodvisnih farmerjev, mesto da se ubijajo po industrijah, kjer so perijodične krize in štrajki.

Največja slovenska naselbina v Californiji je danes v San Francisco, kjer biva okoli 2.000 naših rojakov. Tam ima tudi J. S. K. Jednota društvo št. 141. Starejše društvo, namreč št. 14, se nahaja v Crockettu. Večje število slovenskih farmerjev je naseljeno v Sebastopolu in v novejšem času se baje precej naseljujejo tudi v Fontani. Posamezno ali v manjših skupinah pa žive naši rojaki skoro po vseh californijskih mestih in tudi po farmah. Za delavce brez profesije Californija ni posebno privlačna, ker je za enkrat industrija še primeroma malo razvita. Gotovo pa ima dežela veliko bodočnost, ker ima vse pogoje za razvoj. Rečem pa toliko, da če bi imel zagotovljeno življenjsko existenco, in bi mi bilo na izbiro dano, da si izberem dom v kateri koli izmed 48 držav, bi si brez pomišljanja izbral Californijo.

Država COLORADO slovi zaradi svojega zdravega pod-

nebja, zaradi številnih naravnih krasot, ki vsako poletje privabijo na stotisoče letoviščarjev in zaradi svojih podzemskih zakladov. Popisati jo v eni sapi je nemogoče, ker je zelo raznolika. Vzhodna polovica države je v splošnem ravna in ima posebno v bolj severnem delu bogata polja žita in sladkorne pese. Proti jugu je svet bolj puščavski. Glavno mesto Denver stoji skoro sredi države, in je eno najlepših mest, kar sem jih videl, če vzamemo v poštev večja mesta. Par milj zapadno se vlečejo grebeni Rocky Mountains, pokriti z večnim snegom. Država ima neizmerno zaklade premoga, pa tudi mnogo srebra, zlata in drugih rud. V mestu Pueblo je visoko razvita železna industrija; imenovano mesto se tudi ponša z največjo slovensko naselbino na zapadu. Število tamkajšnjih Slovencev se čeni na pet tisoč. Vposljeni so seveda večinoma v železni industriji. Precej naših ljudi je zaposlenih tudi v topilnicah, posebno v Denverju in Salidi. V Denverju delajo tudi v klavnicah. Mnogo jih dela v zlatih rudnikih Cripple Creek okraja, v srebrnih v Aspenju in drugod. Tuintam so raztreseni tudi po farmah. Razume se, da delajo tisočeri naši rojaki tudi v številnih tamkajšnjih premogovnikih. Teh je največ v okolici Walsenburga in v okolici Trinidadu v južnem Coloradu. Premogovniki južnega Colorada so pred leti zahtevali tudi stotere slovenske žrtve. To posebno jasno kaže pokopališče v Trinidadu.

Južni del države ni posebno lep, zato je pa toliko bolj romantičen severozapadni del, s svojimi snežniki, temnimi gozdovi, bistrimi gorskimi rekami in divjimi soteskami. Zelo lepo mesto je Colorado Springs v ljubki dolini med visokimi snežniki; malo proč se nahaja zanimivi "Vrt bogov (Garden of Gods) s čudovitimi kamenitimi tvorbami. Zanimivo je tudi vmes stoječe mestece Manitou s številnimi mineralnimi vreli. Država ima tudi več slovečih tople. V okolici Grand Junctiona se širijo krasni sadovnjaki. Živinoreja je precej razvita. Izborjen je ribolov, ki v poletnih mesecih privabi na stotisoče letoviščarjev.

V državi Colorado ima J. S. K. Jednota več društev. V Denverju je št. 21, v Pueblu, št. 15 in 42, v Aspenju, št. 47, v Salidi, št. 78, v Trinidadu, št. 84, v Walsenburgu, št. 101, v Leadville, št. 111, v Cokedale, št. 118, v Morleyju, št. 140 in v Canon City, št. 147. "Najvišje" naše društvo je nedvomno št. 111 v Leadville, ker to mesto stoji deset tisoč čevljev nad morsk gladino.

Država Colorado nosi pridevek "srebrna," menda vsled tega, ker se je tam pridobivalo in se še pridobiva mnogo srebra, ker ima mnogo gora, katere krije večni snež, in ker skozi njene gorate pokrajine poteka mnogo srebrnih rek in potokov, v katerih plešejo srebrne, rdečepikaste postvi. Najvišja gora je veličasten Pike's Peak, katerega glava se vzdiga nad 14 tisoč čevljev visoko. Beloglavi Spanish Peak je le malo nižji. Znamenita točka je Tennessee Pass, kjer doseže železniška proga okoli deset tisoč čevljev nadmorske višine. Tamkajšnje gorske grebene imenujejo tudi Continental Divide, ker vode, izvirajoče vzhodno od tega gorovja, tečejo v Atlantik, oziroma v Mehikiški zaliv, vode, izvirajoče zapadno, pa tečejo v Pacific. Znamenit je tudi Marshall Pass, katerega prevozi ozkotirna železnica pri 11.000 čevljev nadmorske višine. V dolini pri Gunnisonu lahko poletni srkači potniki dišave sušnega se sena, par ur pozeje pa se lahko kepajo s snegom vrhu Marshall Passa. Mesto Denver ima letno 300 brezoblačnih dni. Iz soteske Royal Gorge, katero obdajajo skoro navpične, do pet tisoč čevljev visoke skalne stene, je baje pri belem dnevu mogoče videti zvezde na nebu. Državna cvetka je snežno bela ali višnjevo nadahnjena "columbine." Teh lepih cvetlic, ki so botanikom znane pod imenom aquilegia (slovensko orlica), je poleti po tamkajšnjih gozdih vse polno. Država Colorado je tipična predstaviteljica našega romantičnega zapada, zato, kogar zanese pot na zapad in ga zanimajo naravne lepote, naj se je ne izogne. Kdor ni videl Colorada, ni videl zapada.

Tipična zapadna država je tudi IDAHO. V južnem delu so velike planjave, po katerih se pasejo črede goveje živine in ovac. Svet, kolikor ga je pod irigacijo, je rodovit. Posebno znan je krompir iz države Idaho. Prideluje se pa tudi velike množine finega sadja. Severni del države pa je v splošnem gorat in zaraščen z lepimi gozdovi. Gorovje severne Idahe je prav posebne vrste, ker je po obliki podobno nekakim ogromnim senenim kopam. Severni del države je bogat na različnih rudninah. Prvo mesto zavzema cink in svinec. Pridobiva se pa tudi precej zlata, srebra in bakra. Edino društvo J. S. K. Jednote v tej državi se nahaja v mestecu Mullan, in nosi številko 151. Tamkajšnji rojaki so zaposleni večinoma v rudnikih. Po nekaj slovenskih družin se nahaja tudi v mestecu Wardner in Kellogg in posamezniki so raztreseni tuintam. Naselbina

(Dalje na peti strani)

Zgodovina JSKJ

(Nadaljevanje iz druge strani)

brezpogojno podvreči. Jednota je bila primorana izročiti nad \$50.000 vladnemu oskrbniku tujezemskih lastnin, katere vsota je pripadala raznim dedičem, živčim v deželah, katere so bile zapletene v vojni z Zedinjenimi državami. Jednota je tudi morala črtati vse člane in članice, ki so se med vojno nahajali v sovražnem ozemlju. Članstvo naše jednote je bilo zelo lojalno Zedinjenim državam. Mnogo članov je prostovoljno vstopilo v armado; mnogi pa so na drug način pomagali z nakupom vojnih obveznic itd. Tudi J. S. K. Jednota je vložila \$95.000 v Liberty bonde. Ob času premirja se je nahajalo v armadi in mornarici 106 članov jednote. Mnogo izmed istih je bilo težko ranjenih. Življenje pa je izgubil na bojnem polju le en član, po imenu Frank Gabrenja, cert. št. 19030, od društva sv. Cirila in Metoda, št. 16, Johnstown, Pa.

V letih 1918 in 1919, ko je razsajala širom Zedinjenih držav epidemija influence, je jednota izgubila 143 članov in članic, ki so umrli vsled omenjene epidemije. Skupna zavarovalnina v posmrtninah od teh članov je znašala \$125.000. Izgube v bolniškem skladu so znašale nad \$75.000. Skupna izguba v podporah vsled influence je presegala \$200.000. To veliko rano je jednota kmalu prebolela, primorani pa smo bili plačati tri dvojne asesmente v letu 1919, kar je samo delno pokrilo veliko izredno izgubo.

Na enajsti redni konvenciji v Chicagu, Ill., leta 1920 se je sprejelo veliko važnih zaključkov. Najvažnejši zaključek te konvencije je bil v tem, da se je privedlo jednoto na sto odstotno solventno podlago. Za doseg solventnosti je bilo delegacij predloženih več načrtov. Po dolgi razpravi se je sklenilo, da plača vsak član 80 centov v rezervni sklad za \$1000 zavarovalnine. Novi člani pa so bili izvzeti od rezervnega asesmenta. Primankljaj do solventnosti je znašal celih 15 odstotkov. Primankljaj je bil deloma povzročen od epidemije, največ pa radi nepravilne klasifikacije članstva, ob času, ko se je uveljavilo "National Fraternal Congress" lestvico. Ko se je s 1. januarjem 1914 pričelo plačevati asesmente pa "National Fraternal Congress" lestvice se je vpoštevalo starost članstva ob pristopu; mesto starosti članstva v letu 1914. To je povzročilo jednotino nesolventnost.

Na enajsti redni konvenciji je bil storjen velik korak za naraščaj članstva, ko so se doilele provizije za nove člane. Odkar jednota plačuje provizije za pridobivanje novih članov, se pridobi veliko več novega članstva kakor poprej. Vsled tega

se članstvo hitreje pomnožuje in finančno jednota izobno napreduje. Na enajsti redni konvenciji je delegacija sprejela resolucijo, glasom katere se je privedlo jednoto na popolno nepristransko stališče. Resolucija se glasi:

"Enajsta redna konvencija J. S. K. Jednote, zborujoča v Chicagu, Ill., se zaveda, da je J. S. K. Jednota bratska podporni organizacija in kot taka ni verska niti politična. V J. S. K. Jednoti je zagotovljena vsakemu članu popolna osebna svoboda glede verskega ali političnega prepričanja. Ime "katoliška" ne pomenja, da morajo biti člani te jednote katoličani ali nekatoličani; zato se smatra vsakega člana za dobrega, ako spojuje ustavo in pravila, ne glede na stan, vero ali politično prepričanje. Vsi člani in članice smo bratje in sestre, združeni v tej organizaciji le za ono, kar nam ustava in pravila določujejo; zato se ne sme prezirati nobenega člana ali članice.

"Zatorej sklepamo, da glasilo jednote ne sme priobčevati v uradnih kolonah dopisov ali članov tikajočih se vere ali politike, prepričanja ali naziranja članov, oziroma članic in žalenj glede vere in politike.

"Sklepamo nadalje in priporočamo vsemu članstvu jednote, da dopisuje v glasilo za dobrobit in izboljšanje organizacije; za izobrazbo in povzdigo članstva ter za izboljšanje našega bednega delavskega položaja."

V navedeni resoluciji je izraženo nepristransko stališče naše jednote, katerega se jednota vestno drži. Za politično ali versko propagando ni prostora v tej organizaciji. Kdor želi biti v takih stvareh aktiven, se mora poslužiti organizacij, koje služijo takim namenom. Članstvo jednote je različnih mišljenj in prepričanj, zato ne bi bilo za vse pravično, če bi bilo dovoljeno napadati eden drugega radi različnih mišljenj. Dokler izpolnujemo ustavo in pravila, vršimo svoje dolžnosti napram organizaciji. Vse drugo, kar ne spada v organizacijo, pa ne moti našega članstva.

Na enajsti redni konvenciji se je tudi mnogo razpravljalo o združitvi Slovenska narodna podporna jednota je po svojem združitvenem odboru predložila J. S. K. Jednoti pogodbo, po kateri se je imela izvršiti združitve. Načrt je bil narejen, da bi se združenje izvršilo pod čarterjem Slovenske narodne podporne jednote. Po dolgi debati je delegacija odglasovala proti sprejemu pogodbe, katero je nudila S. N. P. Jednota. Konvenčni odbor za resolucije je sestavil novo združitveno pogodbo, katero se je smatralo za ugodnejšo za članstvo J. S. K. Jednote. To pogodbo je konvencija odobrila. Ker pa so

druge organizacije smatrale pogodbo J. S. K. Jednote kot za neizpeljivo, se je delovanje združitve pri J. S. K. Jednoti opustilo do XII. redne konvencije.

Dvanajsta redna konvencija se je vršila v Lorain, Ohio, od 8. do 15. septembra 1924. Na tej konvenciji je ponovno prišlo na dnevni red vprašanje združitve. Združitveni odbor je predložil pogodbo za združitve s S. N. P. Jednoto. Po dolgi debati se je vršilo poimenovano glasovanje, katerega rezultat je bil: 104 proti združitvi in 20 za združitve. Po tem zaključku je zbornica sprejela sledečo resolucijo:

"Ker je večina navzočih delegatov in delegatkinj izjavila glasovati proti združitvi s S. N. P. Jednoto in ker je mnenje te konvencije, da je članstvo naše jednote pripravljeno sprejeti pod svoje okrilje vsako slovensko organizacijo, ki se hoče združiti z nami;

"Radi tega ta konvencija izjavlja, da je pripravljena sprejeti v okvir J. S. K. Jednote vsako slovensko ali slovansko podporno organizacijo, ki je voljna sprejeti v principu našo ustavo in pravila ter se po njih ravna."

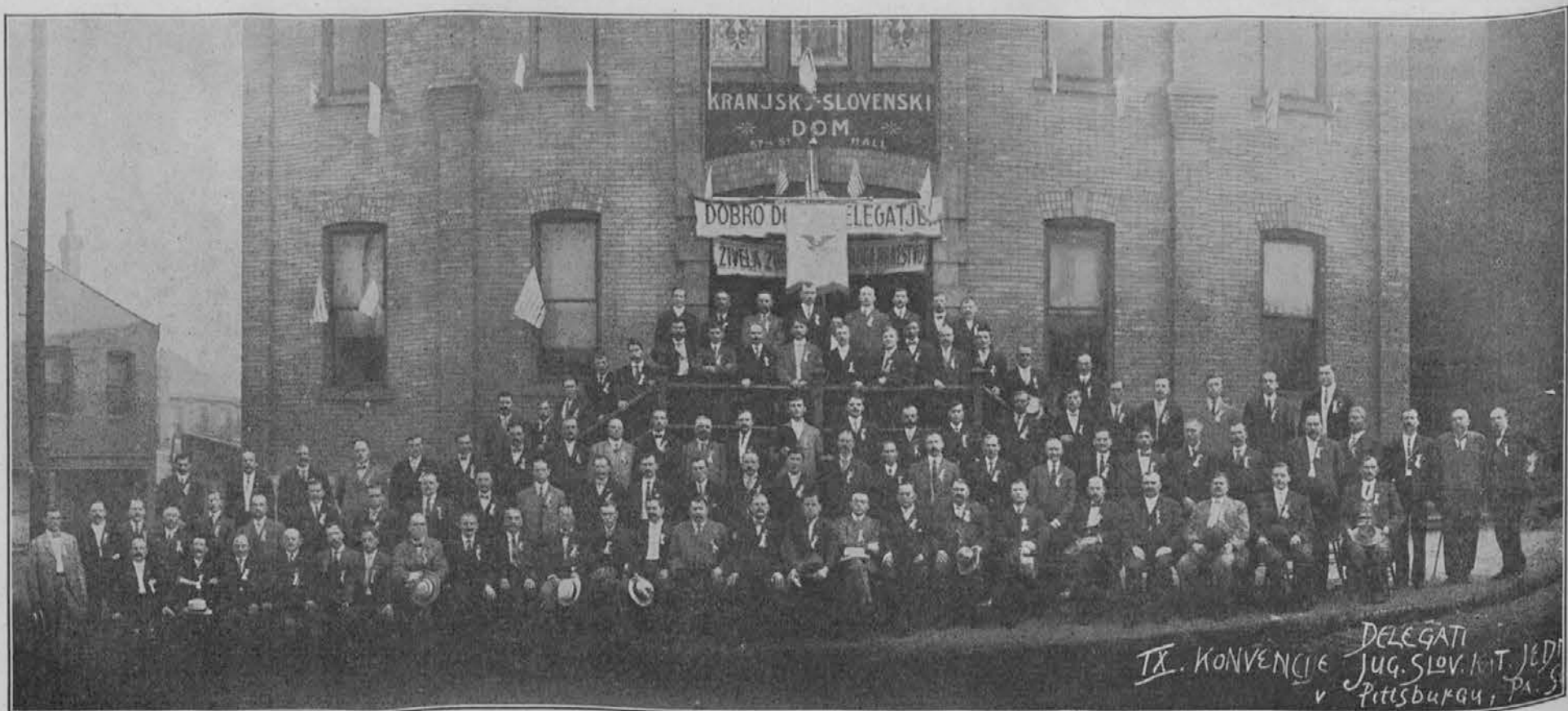
Z predstoječo resolucijo se je odprlo vrata drugim organizacijam, da se zamorejo združiti z našo jednoto.

Med najbolj važne sklepe XII. redne konvencije J. S. K. Jednote brazdovno vstanovitve lastnega uradnega glasila "Nove Dobe." Skupnje zadnjih treh let so nam dokazale, koliko nam je koristilo lastno uradno glasilo. Nikoli poprej v zgodovini jednote ni jednota toliko napredovala v članstvu v tako kratkem času kakor v zadnjih treh letih in pol, odkar ima jednota svoje lastno glasilo. Glasilo je najboljše agitatorično sredstvo za jednoto. Radi tega je vredno čestitati delegaciji XII. redne konvencije za njihovo dalekovidnost.

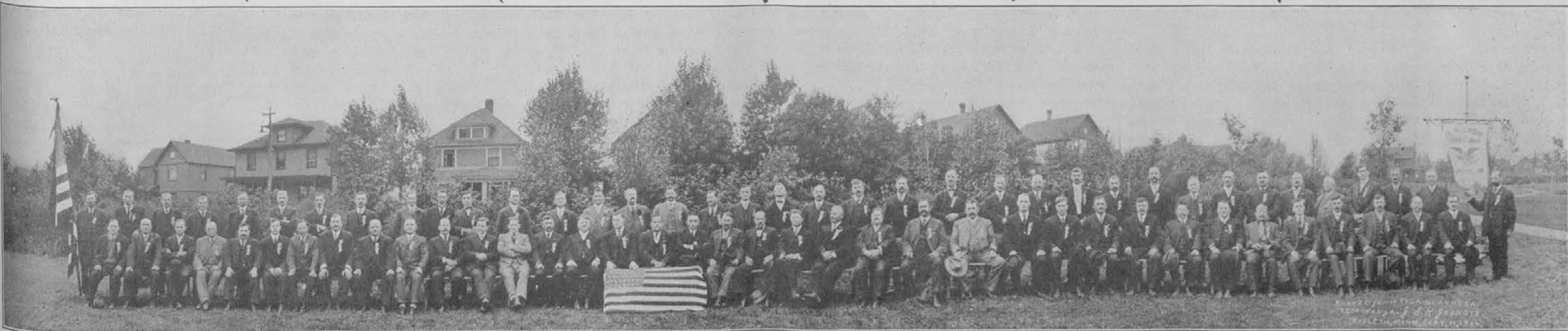
V letu 1925 se je potom splošnega glasovanja sprejelo takozvano 20-letno zavarovanje. To je načrt zavarovanja, po katerem se plačuje posmrtninske asesmente samo prvih 20 let po pristopu. Po dvajsetih letih se preneha plačevati posmrtninske asesmente. Poleg tega imajo člani, ki so zavarovani v tem oddelku, še razne druge ugodnosti.

To je le bolj kratek pregled zgodovine naše jednote. Če bi hoteli biti popolni, bi se morali vključiti vse sklepe dosedanjih konvencij. Mnogo važnih sklepov in zaključkov bi bilo najti tudi v zapisnikih sej glavne odbora. To pa bi vzele ogromnega dela in prostora. Številki, ki so priobčene na drugem mestu slavnostne številke, je razvideti, kako je na-

(Dalje na peti strani)

Deveta redna konvencija J. S. K. Jednote, ki se je vršila leta 1913 v Pittsburghu, Pa.

Deseta redna konvencija J. S. K. Jednote, ki se je vršila leta 1916 v Evelethu, Minnesota.

Slovenci, kje so naše meje...

(Nadaljevanje iz četrte strani)

Homedale se nahaja bolj na jugu države. in tamkajšnji rojaki se pečajo menda večinoma s poljedelstvom.

V serevnem delu države je zelo razvita tudi črna industrija, ker tamkajšnje kraje krasijo obširni smrekovi, borovi, cedrovi in macesnovi gozdovi. Pravi biser tistih krajev je jezero Coeur d'Alene, obdano s sočno zelenimi, gozdnatimi hribi. Nikdar ne pozabi človek izrednega užitka, če je imel priliko se posušiti preko tega ozkega, kakšnih 12 milj dolgega jezera, v beli majici, lepega poletnega jutra. V zraku plava sladka dišava borovih gozdov, s strmin na obeh straneh pa poskakujejo proti jezeru srebrni potočki, skrijejo se tu in tam med zelenje, pa zopet zarajajo v belih vodopadih. Če res eksistira gozdne vile, gotovo izberejo nekatere tiste kraje za svoje letovišče.

Državna cvetka Idahe je zlati dež (syringa) in njen pridelek je "Gem of the Mountains" (biser gora). In rečem vam, zasluži to lepo ime.

Država ILLINOIS je po velikosti na triindvajsetem mestu, številu prebivalstva pa na tretjem. Skoro polovico prebivalstva, to je okoli tri milijone, se nahaja v mestu Chicago, ki je drugo največje mesto v Zedinjenih državah. Illinois je država srednjega zapada in spada v takozvani "koruzni pas" (Corn Belt). Že to ime samo pove, da je glavni poljski pridelek te države koruza. Seveda se pridelujejo tudi drugi pridelki in precej razvito je pridelovanje kreme in mlekarstvo. Prvo mesto v državi pa zavzema industrija najrazličnejših vrst. Slovenci v tej državi so po večini zaposleni v najrazličnejših tovarnah in v precejšnjem številu tudi v premogovih rovi; ti so bolj srednjem in južnem delu države.

Država Illinois je skoro popolna ravnina, precej gosto naseljena in preprežena z gostim železniškim omrežjem. Gozdov je malo, pa še teh bi najbrže več ne bilo, da niso pred leti mesta, država in okrajji prišli na idejo ustanavljanja gozdnih rezervacij.

Slovencev biva v državi Illinois mnogo. Največ jih je menda v Chicagu, kjer se cení njih število na deset tisoč; mnogo jih je tudi v bližnji okolici, kot v Cicero, Berwyn, Lyons, Argo itd. Druga največja slovenska naselbina v državi bo nedvomno Društva J. S. K. Jednote so v Illinoisu sledeča: št. 3 in 124 v La Salle; št. 22, South Chicago; št. 66, Joliet; št. 70, 104, 170, Chicago; št. 85 in 119, Aurora; št. 92, Rockdale; št. 94, 193, Waukegan; št. 130 De Pue; št. 158, Auburn. Razume se iz velikih števil Slovencev, ki bivajo v tej državi, mnogi imajo Slovenci lep Narodni Dom, istotako tudi v Waukeganu. Mnoge naselbine, kot Chicago, Joliet, Waukegan, La Salle in druge bi zaslužile poseben opis, toda prostor ne dopušča. Rad nam je še dolga vrsta držav, o katerih bo treba zapisati nekaj besed.

Državna cvetka Illinois je gozdna vijolica in njeno posebno ime je "Prairie State," torej "prerijska država," kar je popolnoma pravilno. Pred dobrim stoletjem so se po obširnih tamkajšnjih prerijah pasli bivolji, zdaj pa valovi sočna koruza in hitro brzi vlaki in avtomobili.

INDIANA je sosedna država Illinois, in spada tudi v koruzni pas. Tudi Indiana je skoro popolnoma ravna, precej vroča in prilično hladna pozimi. Poljedelstvo je zelo razvito. Največ se prideluje koruze, pšenice, ovesa, krompirja in sene. Tudi živinoreja in mlekarstvo zavzema v državi odlično mesto. Tudi industrija so najvažnejše železna, klavniška, izdelovanje avtomobilov, pohištva in steklenin. Precej važna je tudi premogarska industrija in pridobivanje olja.

Slovencev v Indiani ni mnogo. Največ jih je v Indianapolisu, kjer so precej kompaktno naseljeni. Druga največja slovenska naselbina je Clinton. Nekaj jih je tudi v Gary, Winney, Terre Haute in še tu in tam. Društvo ima J. S. K. Jednota v Indiani samo dveje in obe sta v Indianapolisu, namreč št. 45 in št. 166. Kot zanimivost je vredno omeniti, da je v tem naseljenih večje število beneških Slovencev. Naselbina je v nekako domača, ter mi je vselej ugajala, kadar sem jo obiskoval. Samo prvič sem napravil napako, da sem dospel tja v Indianapolis, ko se je vsa Indiana cvrla v najhujši vročini. Tako sem bil gost salonov nisem bil nikdar prej, niti pozneje. Komaj sem zmagal pot od enega salona do drugega; včasih sem pa sam stopil pri enih vratih ven, pri drugih pa zopet notri. Moral sem lepo pripravovati takih reči, toda ne morem pomagati, da mi je pa to ostalo najbolj globoko v spominu.

Posebna označba Indiane je "Hoosier State," državna cvetka pa je nagelj. Kaj pomeni izraz "Hoosier," ne vem povedati. Tako sem nekoč obširno razpravalo o pomenu te besede, toda bila je tako zapletena, kot Einsteinova teorija, zato sem vse skupaj prepuščal, kar najhitreje s pomočjo. Radi mene naj kar ostane "Hoosier State." Ne samo Slovenci, tudi Američani včasih skušajo take izraze, da niso za nikamor. Je pa državna cvetka Indiane vsakemu toliko bolj znana in ljuba.

Skoro natančno v geografski sredini naše republike se razprostira država KANSAS. Srednji in zapadni del države tvorijo večinoma prerije, po katerih valovi pšenica in koruza, pa se pasejo velike črede goveje živine. Vzhodni del države je zelo hribovit in ima še precej gozdov. Država je v prvi vrsti poljedelska. Prideluje se največ pšenice, na drugem mestu

pa je koruza. Precej važen pridelek je seno, ker je ponekod mlekarstvo dobro razvito. Sploh uspevajo kolikor toliko vsi pridelki zmrznega pasa, in prideluje se celo nekaj bombaža in tobaka.

Najvažnejša industrija države je klavniška, ki je koncentrirana v Kansas City. Zatem pridejo žitni, oziroma mlinski izdelki in nato premogarska industrija. Pridobiva se tudi nekaj olja, cinka, svinca in soli.

Največja slovenska naselbina v državi je Kansas City, kjer je bila pred leti, in najbrže je še sedaj, zaposlena večina rojakov v klavnicah. Tam imamo tudi društvo št. 49 J. S. K. Jednote. Druga slovenska selišča so v okolici mesta Pittsburg, v jugovzhodnem kotu države, kjer so premogova polja. Premog je dobre kakovosti, toda plasti so nizke, zato se primeroma hitro izčrpa. Premogarske naselbine vsled tega navadno hitro zrastejo in hitro propadejo. Ko je premog v gotovi okolici porabljen, družba premesti svoje stroje in naprave v drug kraj, in za njo se selijo ljudje, in v mnogih slučajih tudi hiše. Tam ni to nič nenavadnega, ker so skoro same ravnine. Tu in tam pa je dobiti mestce, kjer je večina hiš praznih in zapuščenih.

Spominjam se živahnega mesteca Stone City, kjer je vrvelo pestro življenje tipične premogarske naselbine, a ko sem prišel kakšnih pet let pozneje v tisti kraj, videl sem le eno ali dve hišici, drugod je pa valovila zlata pšenica. Podobna usoda je zadela še več drugih naselbin. Pred dobrimi petnajstimi leti je bilo zelo živahno življenje v tamkajšnjih premogarskih naselbinah. Premogarji so prilično dobro zaslužili, imeli so močno in trdno unijo, pa mnogo odločnosti in samozvesti. Po mojem mnenju so bivali tam najveselejši slovenski premogarji. Delavske razmere pa so postajale slabše leto za leto, in danes, kot se čuje, niso tamkajšnje slovenske naselbine niti senca tega, kar so bile. Mnogo delavcev se je izselilo v druge države, nekateri so se razpršili po farmah. Naša Jednota ima v tem delu države dve društvi, namreč št. 52 v Mineralu in št. 152 v naselbinu Ringo.

Zanimivo je, da je država Kansas prva, ali vsaj med prvimi vpeljala prohibicijo; bo menda že 50 let od takrat. Suha je bila seveda približno tako, kot so zdaj ob splošni prohibiciji vse Zedinjene države. Sosedna država Missouri je bila mokra do zadnjega, in od tam so tihotapili mokri blagoslov v Kansas na debelo. Moke dobrote so pred suhimi špijoni skrivali tam tako čudovito, kot danes drugod. Tekoči zakladi so bili dosti krat zakopani in skriti v krajih, kjer bi jih človek najmanj pričakoval. Najbolj me je zabavalo, ko sem obiskal dobrovoljnega starčka v mestecu Daisy Hill, in je isti izza hrba resnega svetnika v kotu pod stropom izlekel steklenico izborne rakije, da me podvori.

Država Kansas je znana pod imenom "Sunflower State," in za državno cvetko velja solčnica ali solčna roža. Tudi društvo št. 152 J. S. K. Jednote nosi ime Sunflower. Solčne rože niso gozdne in gosposke cvetlice, toda jaz jih ljubim, ker so tako odkritega in smejočega obraza, in se vedno obračajo za solnce. Tudi tamkajšno ljudstvo se mi je zdelo tako: odkrito, veselo, priprosto in blesteče se je v zlati gostoljubnosti. Rad se spominjam časov, katere sem preživel med njimi, in v lepem spominu so mi šumeča žitna polja, nočno prepevanje ameriških slavcev, belocvetiče katalpe, žarne vrtnice in jasnolične solčne rože — obeh vrst.

MARYLAND je država, katero poznam le z zemljevida in knjig, pa še na ta način zelo malo. Nikdar me ni pot zanesla tja, zato iz lastnih izkušenj ne vem o njej ničesar napisati. Iz Atlantika sega v deželo morski rokav Chesapeake Bay, ob katerem je zrastle veliko mesto Baltimore, z važnim pristaniščem. Podnebje ima država gorko, z milimi in vlažnimi zimami. Prideluje se koruza, pšenica, tobak, oves, seno in vsakovrstno sadje in zelenjava. Pridobiva se tudi precejšnje množine premoga. Država ima velike tvornice za obleko, železno in klavniško industrijo. V mestu Baltimore se nahaja sloveča John Hopkins univerza, v Annapolisu pa zvezna mornariška akademija.

Slovencev biva v tej državi le malo in J. S. K. Jednota ima tam le dve društvi, namreč št. 121 v Dodsonu in št. 187 v Eckart Mines.

Posebni pridevek države je Old Line State in državna cvetka je "črnooka Suzana" (Blackeyed Susan).

Država MICHIGAN deli jezero istega imena v dva dela; mediji tudi na velika jezera Huron, Ontario in Erie. Pa tudi z manjšimi jezери je dežela kar posejana; baje jih ima šest tisoč. Ta jezera privabijo v poletnem času mnogo ribičev in letoviščarjev. Glavna industrija severnega dela je pridobivanje bakra; precej razvita je tudi lesna industrija. Svet je večinoma peščen, ponekod raven, drugod gričast. Znamenit je michiganski krompir in tudi pridelek jabolk je važen. V nekaterih delih se prideluje tudi koruza, sladkorna pesa, jagode, maline, kakor tudi drugo sadje in celo grozdje.

Najznamenitejša industrija v državi pa je seveda avtomobilska. V Detroitu in bližini se nahaja nad 50 tovarnih avtomobilov in izdelava se jih tam dve tretini vsega svetovnega produkta. Detroit je svetovno avtomobilsko središče.

V Michiganu ima J. S. K. Jednota pet društev, namreč št. 9 v Calumetu, št. 64 v South Range, št. 139 v Cadillac, št. 144 v Detroitu in št. 178 v Paw Paw. Najmočnejši sta društvi v Calumetu in Detroitu. V Detroitu je še primeroma mlada slovenska naselbina in tamkajšnji rojaki so največ zaposleni v

avtomobilski industriji, ali pa v industrijah, ki so s tem v zvezi. Naselbina je po vseh znakih soditi zelo živahna, ker so se vanjo priselili rojaki iz vseh krajev te dežele, in ker mesto takorekoč skokoma raste.

Calumet, kjer so bakreni rudniki, spada med najstarejše slovenske naselbine v tej deželi. Tamkaj rojeni Slovenci se že udeležujejo tuintam med pozneje naseljenimi rojaki. Ob času štrajka leta 1913 je mnogo rojakov zapustilo Calumet in si iskalo zaslužka drugod. Kot pripovedujejo očevidci se mesto od tistega časa ni moglo več vzdigniti do nekdanje živahnosti. Meni je žal, da nisem nikdar imel prilike obiskati to veliko in staro slovensko naselbino, kakor da sploh malo vem o državi Michigan. Parkrat sem se vozil preko njenega severnega dela, to je vse. Zato si ne domišljam, da bi mogel ta moj opis biti kaj prida.

Pridevek države je Wolverine — ali Auto State in za državno cvetko je priznana jabolčno cvetja.

MINNESOTA je tipična dežela našega severa. Visokih gora nima, zato pa ima med šumečimi gozdovi mnogo krasnih jezer. Baje jih je deset tisoč, zato se država tudi imenuje "dežela desetstisočih jezer." V Minnesoti izvira tudi največja reka Severne Amerike, Mississippi. Poletje je tam sicer kratko, toda izredno prijetno. Dnevi so dolgi, a ne prevroči, noči okopane v obilni rosi in rast zelo bujna. V južnem delu se nahajajo rodovitna polja, severni del pa ni posebno prikladen za poljedelstvo, ker je svet peščen ali kamenit in večinoma gričast, pa tudi vsled predolgih zim. Prideluje se pa tam precej krompirja, fižola in različne zelenjave. Kjer živijo Slovenci, se vidijo lepe njive in vrtovi. Fižol in razna tam pridelana zelenjava je izredno sočna in okusna, ker vse izredno hitro zraste. Ribičem nudijo tamkajšnja jezera mnogo zabave, ker so polna plemenitih rib, in ko se začne lovska sezona, je Minnesota raj za lovce. Veverice tam sploh ne pridejo v poštev, zajci le deloma in malo bolj divje kokoši. Boljši lovci pa imajo piko na srne, medvede in severne jelene (muse). Poletje torej privabi v Minnesoto mnogo letoviščarjev in ribičev, jesen pa lovcev.

Za Slovence pride najbolj vpoštev tisti del Minnesote, ki se imenuje Iron Range. Tam se namreč nahajajo ogromni skladi železne rude, katere različne družbe izkoriščajo že desetletja. Tu so našli zaslužek prvi slovenski naseljeniki teh krajev in za njimi so prihajali drugi. Slovenske naselbine so se množile in rastle. Polagoma so se pojavile slovenske trgovine in slovenska podporni in kulturna društva. Tudi J. S. K. Jednota je bila ustanovljena tam leta 1898 in sicer v mestecu Ely, skoro na severnem robu države. Danes ima J. S. K. Jednota v Minnesoti sledeče postojanke: št. 1, 2, 114, 120, 129 in 184 v Ely; št. 5 v Soudan; št. 20, 133 in 192 v Gilbert; št. 25 v Eveleth; št. 30, 60 in 150 v Chisholm; št. 54 v Hibbing; št. 107 v Duluth; št. 109 v Keewatin; št. 110 v McKinley; št. 112 v Kitzville; št. 117 v Sartell; št. 123 v Ironton; št. 128 v New Duluth; št. 153 v Rice; št. 156 v Leetonia Township; št. 164 v Virginia. Po številu članstva je Minnesota na drugem mestu, z ozirom na število Slovencev pa imamo tam najbrž največ članov. Ker so tamkajšnje slovenske naselbine kompaktne in precej stalne, imajo že lepo število tu rojene mladine, ki zna slovensko.

Kot je bilo že omenjeno, so pravi kras tistih krajev številna jezera in pa gozdovi, v katerih prevladujejo smreke in breze. Lepših gozdov je malo, kot so tisti, kjer je temno smrečje pomešano z belimi brezami. Po takih gozdih bi človek pohajkoval dneve in tedne in bi pozabil na ves ostali svet. Tam se mnogokrat vidi tudi veličastni severni sij, ki z bajno svetlobo obžarja nočno nebo. Skrivnostna luč lije tam neke od seve, kjer se nebo sklanja na jezera in dremajoče brezje.

Kdor ljubi zimo, se je lahko navžije v Minnesoti do mile volje, ker je dovolj dolga in 40 stopinj pod zero v zimskem času ni nič kaj nenavadnega. Seveda vem to le iz ustnih izročil in časiških poročil, in to mi zadostuje. Čim dalje je zima od mene, tem ljubša mi je. Jaz poznam Minnesoto le v letnem času in takrat mi je nad vse ljuba. Nikoli pa ne bom pozabil, kako sem bil sprejet, ko sem nekako pred petnajstimi leti prvič prišel v Minnesoto sredi junija. Pripeljal sem se bil direktno iz Poplar Bluff, Missouri, v Duluth, Minnesota. Dolgi v Missouri je bilo vroče, da se je vse cedilo, a ko sem stopil iz vlaka v Duluth — bilo je 18. junija — padal je z dežjem pomešan sneg. Srečaval sem ljudi, zavite v težke plašče, s kučmami na glavah, jaz pa sem jo mahal po cesti kar mogoče lahko oblečen, ogrnjen z dežnim plaščem in s slamnikom na glavi. Nikdar ne pozabim tistih pogledov. Vsak, ki me je srečal, se je začudeno ozrl za menoj, češ, odkod je pa ta ušel!

Pridevek Minnesote je North Star (zvezda severa), kateri primerek tudi v resnici zasluži. Državna cvetka je "lady-slipper" ali moccasin flower, ki ima drobnim čevljkem podobno cvetje in obilo raste po gozdnih sencih. Menda si take čevljkice nataknejo na dražestne nožice prelestne gozdne vile, ko se v poletnih nočeh okopajo v jezeru in potem zaplešejo svoje bajne plesne pod belimi brezami, v skrivnostni svetlobi severnega sija.

MISSOURI leži zapadno od države Illinois, od katere jo loči mogočna reka Mississippi. Površina države je različna; na severu in zapadu so planote, v sredini in na jugu se razpreza Ozark gorovje, na skrajnem jugu so močvirske nižine. Podnebje je nekakšen kompromis zmrznega in poltropskega. Po-

(Dalje na šesti strani)

Zgodovina JSKJ

(Nadaljevanje iz četrte strani)

predovala naša jednota tekom tridesetih let.

Iz skromnih razmer se je Jugoslovanska katoliška jednota razvila v mogočno podporno organizacijo. Prestala je razne preizkušnje in tudi za v bodoče ima za rešiti važne probleme. Dobrote, katere je organizacija storila tekom svojega obstanka, so neprecenljive vrednosti in doseženi uspehi so zelo povoljni.

Jugoslovanska katoliška jednota še ni dosegla vsiška svojega napredka. Pred seboj ima lepo bodočnost, posebno še, ako se bo držala srednje poti — najboljše poti. Največ upanja za bodočnost je naša mladina. Ravno mladini se bo moralo dati največ pozornosti, ker obsega bodoče odraslo članstvo in vodstvo našega bodočega delovanja.

Ob 30-letnici naše jednote vlada mir in red ter pravo bratsko razpoloženje med članstvom Jugoslovanske katoliške jednote.

MOHOR MLADIĆ

V pretečenem letu je naglo preminil predsednik glavnega nadzornega odbora, sobrat Mohor Mladić. Pokojni sobrat je bil zelo agilen odbornik, vnet za napredke organizacije in dober družabnik. Naj mu bo med članstvom J. S. K. Jednote ohranjen časten spomin.

Prispevki gl. odbornikov

(Nadaljevanje iz tretje strani)

spomin onih, ki so trpeli in zmagovali, v spomin naših bratov in sester, kateri so umirali pred nami, prežgodej in teško, da bo nam sijalo svetlejšje solnce. Počivajte mirno v prsti nove domovine, vaš spomin nam je svet in drag.

Mi pa naprej, naprej in naprej za večjo, popolnejšo in pravo organizacijo na ameriški zemlji, kjer bo za vse prostora.

John Movern,

blagajnik neizplačanih posmrtnin J. S. K. J.

Omaha, Neb. — K tridesetletnici hočem napisati tudi jaz par vrstic, prvič, ker me veže dolžnost, v drugič, ker mi je organizacija pri srcu najbolj izmed vseh drugih organizacij. Da, danes je minulo 30 let, odkar je bila ustanovljena naša dična zaščitnica J. S. K. Jednota v malem in prijaznem mestecu, tam daleč na severu, na Ely, Minn., kjer se bo baš ob 30-letnici tudi vršila 13. redna konvencija. Ko bodo ustanovi-

(Dalje na šesti strani)

Slovenci, kje so naše meje . . .

(Nadaljevanje iz pete strani)

ljudstvo je zelo razvito. Največ se prideluje krompir; tej sledita pšenica in oves, potem tobak in bombaž. V Ozark gorovju uspeva tudi vinska trta. Tudi industrija je znatna, posebno čeljadarska, klavniška, avtomobilska, strojna, livarska itd. V državi se pridobiva precej svinca in nekaj cinka in bakra. Največje mesto je St. Louis, ki šteje nad 800.000 prebivalcev. Znan je missourijske mule vsled svoje velikosti in trpežnosti. Mnogo jih rabijo za poljska dela in dosti jih eksportirajo. Ker se v državi prideluje mnogo krompirja, je naravno, da redijo mnogo presičev.

Slovencev v državi Missouri ni mnogo. Največ jih je v St. Louisu, kjer ima J. S. K. Jednota društvo št. 87. Pred leti se je bilo naselilo precej Slovencev na farme v okolici malega mesta Naylor, ki se nahaja v jugovzhodnem delu države, blizu arkansške meje. Nekateri so kupili obdelane farme, drugi pa neobdelane svet. Naselbina pa se ni dolgo držala, ker se je večina Slovencev kmalu izselila. Nekaj zelo vztrajnih družin pa je ostalo in so si baje prilično opomogle. Zdi se, da je bilo podnebje tam za naše ljudi preveč vroče in presoparno. Jaz sem se bil nekoč iz radovednosti ustavil tam, potujoč iz države Arkansas proti severu. Bilo je začetkom junija, pa sem že kar zijal vročine. Malega hotela v mestecu Naylor, kjer sem par dni stanoval, ne bom pozabil nikoli. Tam smo jedli zjutraj jajca in slanino, opoldne slanino in jajca in zvečer jajca s slanino. To se je ponavljalo tri dni zaporedoma in se najbrže še danes. Tam so že v časih pred prohibicijo znali farmerji peči rakijo iz krompirja; pri nekem slovenskem farmerju sem jo popil kozareček in pekla je tako, da sem dvakrat okoli hiše tekkel, predno sem prišel k sebi. Takrat se ni bilo v deželi prohibicije, zato nismo bili vajeni takih hudih pijack. Dandanes smo vse drugače utrujeni.

V Misouriji je bil rojen general John J. Pershing, ki je poveljeval ameriški armadi v svetovni vojni. Država nosi priimke "Ozark", "Iron Mountain" in "Show Me." Najbolj znan je zadnji. Državna "cvetka" je beli trn!

MONTANA je gorata, kar že samo ime pove, in sploh tipična država našega severozapada. Gozdov ima 30 milijonov akrov, poleg tega pa mnogo pašnikov za goveda in ovce. Pred dobrim desetletjem je bilo videti še dosti cowbojev, posebno v okolici Billingsa. Poljedelstvo je dobro razvito in glavni pridelek je pšenica. Podnebje je precej suho, zato večina pridelkov zahteva irigacijo, to je umetno napeljavno vodo; pšenica, ki ne rabi dosti vode, se v nekaterih letih dobro obnese tudi v krajih, kjer ni irigacije. Pridela se tudi mnogo ovsu, lanu, rži, krompirju, alfa, sladkorne pese in krompirja. Izredno lepa so obširna pšenična polja, kadar po njih valovi zoreča pšenica in krassen pogled je na morje cvetečega lanu.

Obširni gozdovi dajejo mnogo dobrega lesa, posebno smrekovega in borovega. Tudi lov se izplača, ker se včasih dobi na muho medveda, jelena ali volka; med bolj navadno divjačino spadajo srne, kajuti, zajci in gozdna perutnina. Gorske reke in potoki nudijo tudi ribičem mnogo zabave.

Na rudninah je Montana zelo bogata; posebno veliko se pridobiva bakra in glede tega je država na tretjem mestu. Premog krije 20% površine vse države. Pridobiva se precej srebra in zlata, cinka, svinca, olja, grafita, sadre, poldragih kamnov itd.

V Montani je naseljeno precejšno število naših rojakov. Med večje slovenske naselbine spadajo mesta: Butte, East Helena, Anaconda, Great Falls, Red Lodge, Bear Creek, Washoe, Roundup in Klein. V East Heleni ima J. S. K. Jednota društvo št. 43. Tamkajšni Slovenci so večinoma zaposleni v toplotni. V naselbini Bear Creek je društvo št. 58; k temu društvu spada precej rojakov, ki bivajo v bližnjih naselbinah Washoe in Red Lodge. Tam so premogovniki. V naselbini Roundup-Klein je društvo št. 88. Tudi tamkajšni rojaki so večinoma zaposleni v premogovništvu. V mestu Butte imamo društvo št. 105 in žensko društvo št. 190. Butte ima velikanske bakrene rudnike. V Great Fallsu je društvo št. 131, v Anacondi pa št. 142. V obeh krajih so velike rudotopilnice. Seveda so Slovenci v manjšem številu raztreseni še po nekaterih drugih naselbinah; tuintam se je kateri oprijel celo farmerstva.

Po Montani je prijetno potovati poleti. Sicer je precej vroče, toda vročina ni dušljiva, ker je zrak čist in suh. Z montansko zimo pa se ni šaliti. Mene rado zebe in mnogo zime sem ogrebel po svetu, toda najhujše me je zeblu nekoč v Great Fallsu. Še danes me zaboli pri srcu, če se domišlim. Bilo je v februarju, zvečer, ko je baš solnce zahajalo. Hodila sva s spremelvalcem kakšni dve milj daleč, a meni se je zdelo, da sva prehodila vsaj dvajset milj. Ko sem srečno prišel pod gorki, gostoljubni slovenski krov, ne bi ga bil zamenjal za Belo hišo v Washingtonu. Drugi tipični poljub montanske zime sem dobil nekoč, ko sem se na saneh vozil iz Bear Creeka v Red Lodge. Avtomobili vsled snežnih zametov niso mogli voziti, zato je bilo treba zapreti konje v sani; pa je šlo iz doline na vrh hriba in potem zopet navzdol. Jutranje solnce je svetlo sijalo na blesteči, sveže padli sneg in doli ob Rocky Fork reki je bril vetec.

ostrejši kot vse britve sveta. Zavrt do nosa v medvedje kožuke in odeje, sem premišljeval, če je 25 ali 250 pod zero, in če imamo še daleč do severnega tečaja. Besede so mi zmrznile v ustih in po kolenih so se mi trkljale ledene solze. Pa ni bilo drugega vzroka za solze, kot zima. Prijatelj-kočijaž pa je poleg mene govoril veselo in razigrano volje, kot da ga poljubljajo majske sapice. Rad bi poznal zagriženega suhača, ki bi se po taki vožnji branil par čašic dobre kanadske rakije; bogme, jaz se je nisem.

Najprijaznejša slovenska naselbina v Montani za moj okus je Red Lodge; najbolj čudna pa Bear Creek. Butte je bilo svojočasno zelo živahno mesto, pozneje pa se je poslabšalo; kako je zdaj, mi ni znano. Naše rojake v Montani diči pristna zapadna prostodušnost in gostoljubnost. Mnogo srečnih in veselih ur sem preživel med njimi. Ni čuda torej, da bi še rad kdaj skral čisti montanski zrak, pil nekaljene solne žarke in duhal opojni vonj borovja in divjih vrtnic. To pa veste, da kadar cveto divje vrtnice, ni zime!

Državna cvetka Montane je grenki koren (bitter root), poseben priimek pa Bonanza ali Treasure State. Priimek je pravičen, za državno cvetko bi pa jaz izbral kaj slajšega, magari divjo črešnjo, iz sadu katere znajo tam napraviti izborna vina, ki je v hudem nasprotju s prohibicijo.

NEBRASKA je tipična zapadna prerijska država. Povprečna nadmorska višina znaša 2000 čevljev in se nikjer ne vzdigne nad 5300 čevljev. Romantična ni niti malo, razen če more kdo videti romantiko v obširnih "pragozdih" krompirja. Država je v prvi vrsti poljedelska. Prideljuje se največ krompirja, nato pšenica, oves, ječmen, rž, krompir, ajda, lan, detelja in sladkorna pesa. V vzhodnem delu države pade dovolj dežja, da uspevajo poljski pridelki, v zapadnem delu pa se morajo posluževati irigacije. Živinoreja je precej dobro razvita. Rudnin pa država nima skoro nikakih, ako izvajemo potaš.

Omaha je glavno in največje mesto države in eno največjih železniških križišč na zapadu. V Omahi je zelo razvita klavniška industrija, ki je sploh največja industrija v državi. V Omahi je menda tudi edina slovenska naselbina te države in tam ima J. S. K. Jednota društvo št. 11. Ena konvencij J. S. K. Jednote se je vršila v Omahi.

Osebo mi je država Nebraska zelo malo znana. Sicer sem se večkrat vozil z železnico preko nje, toda razen neskončnih polj krompirja in drugih pridelkov, in čred živine, sem videl malo drugega. V Omahi sem se nekolikokrat zamudil po par ur. Potem pa opisuj mesto in državo, če moreš! Doživljajev nobenih, in če so bili, so bržkone bili tako monotoni, kot je država sama.

Posebni priimek države je Antelope, Black Water ali Cornhusker. To zadnje ime je menda še najbolj primerno. Za državno cvetko velja "goldenrod," to je neka rumeno cvetoča prerijska rastlina, katero dolžijo, da povzroča bolezen, znano pod imenom "hay fever." Nekateri sicer trdijo, da je ta obdolžitev krivična, toda jaz verujem v "safety first" in se povsod ognem tistih rumenih metlic.

NEW YORK je med državami naše Unije glede velikosti na devetindvajsetem mestu, po številu prebivalstva pa na prvem. Za visoko število prebivalstva je največ odgovorno mesto New York, ki šteje samo nad šest milijonov. Prebivalstvo vse države pa znaša nekaj nad deset milijonov.

Država ima zelo čudno obliko, o čemur se lahko prepričamo, če pogledamo zemljevid. Na jug se z ozkim repom konča ob Atlantiku pri mestu New York, sega na sever do Canade, na zapad pa daleč nad Pennsylvanijo skoro do države Ohio. Država ima mnogo lepih polj, toda tudi brez gorovja ni. Krasno je Adirondack gorovje, ki je potreseno z ljubimi jezeri. Zelo romantično je tudi Catskill gorovje, ki je domovje Irvingove storije "Rip Van Winkle." Poljedelstvo je zelo razvito, istotako sadjereja. Posebno mnogo se prideluje hrušek, jabolk in jagod. Glede grozdja je New York takoj za Californijo. Živinoreja, mlekarstvo, ovčarstvo in perutninarstvo je tudi na visoki stopinji. Rude ne pridejo toliko v poštev, dasi država ni brez njih. Tovarniški izdelki najrazličnejših vrst, posebno pa oblek, dalje trgovina in finance predstavljajo v dolarjih naravnost bajne številke. Samo o tem bi bilo mogoče napisati debelo knjigo. Tu se moramo omejiti samo na nekaj vrstic. Ni čuda, če si država nadeva ponosno ime Empire State. Za državno cvetko velja vrtnica, ki se smatra za kraljico cvetlic. Ponosna na svoje bogastvo hoče država New York tudi v tem oziru kazati svoje prebivalstvo.

Največje slovenske naselbine v državi so v mestih New York, Little Falls in Gowanda. Nekaj rojakov je raztresenih tudi po farmah. V mestu New York ima J. S. K. Jednota dve društvi, namreč št. 50 in 90, v Little Falls št. 53 in v Gowandi št. 89. Po številu članstva sodita sta naselbini Gowanda in Little Falls precej močni. Osebo mi je nekoliko znana samo slovenska naselbina v New Yorku, oziroma v Brooklynu, ki je del Velikega New Yorka. Rojaki žive precej raztreseno, in se le od časa do časa shajajo na sejah, veseljah, piknikih itd. Zaposleni so v različnih industrijah, uradih, trgovinah in drugod; največ pa se jih peča s slankarstvom.

Mesto New York je znano po svojem pristanišču, katerega tvori izliv reke Hudson in vhod, v katerem čuva boginja Svo-

bode. Znamenito je mesto tudi radi svojih nebotičnikov, gledališč, oper in Wall Streeta, ki je danes denarno težišče sveta. Znamenita je dalje transportacija, to je nadulčne in podulčne železnice. Kjer se na malem prostoru zbira toliko milijonov ljudi, kot v New Yorku, so brza prevozna sredstva neobhodno potrebna in temu podulčne železnice najbolj odgovarjajo. Na stotisoče ljudi živi kje zunaj mesta, v treh državah: New York, New Jersey in Connecticut. Ti se vozijo na delo in od dela z vlaki, parniki, nadcestnimi in podcestnimi železnicami itd. Komur ugaja, da se dan za dnem drenja med velikimi množicami, kdor ljubi velikomestno življenje, z večnim hrupom, trusem in vrvenjem, zanj je New York kakor nalašč. Jaz velikih mest nisem nikdar ljubil, torej se v New Yorku ne bi mogel nikdar prav vdomačiti. V New Yorku se mi je posebno čudno zdelo veliko število konj na cesti, dalje, da mora potnik v nekaterih hotelih "glihati" za ceno sobe in pa da sliši govoriti angleščino v posebnem newyorškem dialektu. Kaj takega nisem videl ali slišal nikjer drugje v Ameriki.

Prometni, trgovski, hotelski in javni uslužbenci New Yorka ne poznajo vselej tiste vljudnosti, kot jo človek najde drugod. Kar se pa tiče naših tamkajšnih rojakov, pa jim je treba priznati, da so prave zlate slovenske duše. Vsaj jaz sem imel pri liko jih spoznati od te strani, in ohranil jih bom vedno v prijaznem spominu. Tudi Ridgfield Park, kjer sem stanoval 16 mesecev, in nekatera druga mesteca preko Hudsona v New Jerseyu, so pri meni zapisana s simpatično tinto.

Država OHIO je po velikosti na 35. mestu, po številu prebivalstva pa na četrtem. V splošnem je dežela ravna ali nekoliko valovita in le mestoma gričasta. Podnebje je tipično za severni zmerni pas, ne premrzlo pozimi in ne preveč vroče poleti. Dežja za poljske pridelke je navadno dovolj.

V državi je zelo razvita industrija, in sicer v prvi vrsti železna in jeklena. Poleg nje je najti skoro vsako drugo industrijo, kot v kateri koli drugi državi na vzhodu ali srednjem zapadu. V pristanišče v Cleveland pride po jezerih surove rude več kot v katero drugo pristanišče na svetu. Železna in jeklena industrija je najbolj razvita v mestih: Cleveland, Youngstown, Canton, Steubenville in Middletown. V državi se pridobiva mnogo premoga, dalje železo, pesek za steklo, glina za lončarske izdelke, apnenec, sol, petrolej, naravni plin, gips, potaš, spirit itd. V Akronu je zelo razvita gumijeva industrija.

Uspevajo skoro vsi poljski pridelki zmernega pasa. Največ se prideluje krompir, potem oves, sena, tobaka, krompirja, sladkorne pese in vsakovrstne zelenjave. Tudi sadja, kot jabolk, hrušek, sliv in breskev se mnogo prideluje. Na obrežju Erie jezera in na nekaterih otokih se v ugodnih letih prideluje mnogo dobrega grozdja. Pivci, ki ne marajo premočnih vin, smatrajo sok iz ohijskega grozdja za najboljši v Ameriki. V jeseni je prava lepota videti obširne, z zorečim grozdom obložene vinograde.

Država Ohio ima visoko razvito šolstvo in tudi v narodni politiki igra vedno važno vlogo. Zedinjenim državam je dala pet predsednikov in dva nadaljna sta bila rojena v Ohio, pa sta pozneje bivala drugod.

Koliko je Slovencev v državi Ohio, je težko reči, toda nedvomno jih je nad 50.000. Samo mesto Cleveland z najbližjo okolico jih šteje okoli 35 tisoč. Cleveland je torej drugo največje slovensko mesto na svetu. Ni čuda, če včasih imenujemo Cleveland slovensko-ameriško metropolo. Tu je nad sto slovenskih podpornih, kulturnih, športnih in zabavnih društev. Svoje postojanke imajo tu vse večje slovenske Jednote in Zveze. Domača Slovenska Dobrodela Zveza posluje le v državi Ohio. Veliki Cleveland, h kateremu pritevamo tudi Euclid, dasi administrativno ne spada vanj, ima sedem večjih in manjših slovenskih domov. Največji je Slovenski Narodni Dom na St. Clair Ave., ki je ob enem največja te vrste slovenska zgradba v Ameriki. Tu izhajajo štirje slovenski listi, med njimi tudi Nova Doba, glasilo J. S. K. Jednote. Cleveland lahko smatramo za nekako težišče slovenskega življa v Ameriki, ker ga menda ni Slovenca v tej republiki, ki ne bi imel tukaj svojih sorodnikov, prijateljev in znancev. Poleg tega meji Ohio na vzhodu na Pennsylvanijo, kjer je najbrže več Slovencev, kot v kateri drugi državi naše Unije. Mesto Cleveland šteje približno milijon prebivalcev in 35 tisoč Slovencev ni zelo veliko število med njimi. Naseljeni so pa vsaj deloma kompaktno in temu se je zahvaliti, da imajo zdaj že drugi termin svojega zastopnika v mestnem svetu, dasi je mestnih odbornikov samo 25. Izmed tolikoga števila naših ljudi so si posamezniki precej opomogli, tisoči pa lastujejo vsaj svoje hiše. Imamo dve dobro stoječi banki, mnogo najrazličnejših trgovin in obrti, več slovenskih zdravnikov, odvetnikov, zobozdravnikov itd. Poleg tega so Slovenci poznani kot dobri delavci, varčni, snažni, gostoljubni in ukaželjni ljudje, "prebrisane glave, pa čedne in trdne postave," kot je pel že Vodnik, zato ni čudno, da uživajo med drugimi narodi in pri oblastih dober ugled. Tipična za Cleveland je neka posebna domačnost, kakoršno je težko najti v drugih večjih mestih. To ne velja samo za Slovence, ampak za prebivalstvo v splošnem. Skoro bi rekel, da je prebivalstvo Clevelanda kot nekaka velika družina, ki se sicer včasih prepira, toda pri tem ne more zatajiti neke medsebojne naklonjenosti in

(Dalje na sedmi strani)

Prispevki gl. odbornikov

(Nadaljevanje iz pete strani)

telji zrlji na prihajajoče delegate in delegatinje, spomnili se bodo svojega teškega dela in truda. Iz veselja nad tako močnim uspehom bo padla tudi solza, kajti ni nič lepšega v življenju, kakor — uspeh.

Da, 30 let je dolga doba, ako se ozremo nazaj. Prvo leto je bilo vse polno težkoč, z požrtvovalnostjo in energično voljo uradnikov in članstva je prišla organizacija na dobro finančno podlago. Naša Jednota nam nudi vsestranske pogoje in nas ščiti in pomaga v slučaju nezgod, tolaži in briše solze v slučaju smrti, priskoči na pomoč točno in hitro, se ne vtiče ne v verske in ne v politične zadeve, torej je res samo brat-ska Jednota. Zato jo ljubimo in spoštujemo.

Dragi rojak, ako še nisi član J. S. K. Jednote, pristopi k njej, ne bo ti žal. S tem boš prekrbljen v slučaju nesreče ali smrti. Jednota pa bo povečala s tem moč in ugled, če bo imela dosti članstva.

Tebi pa naša dična J. S. K. Jednota kliče: Rasti in razvijaj se še v bodoče širom Zedinjenih držav. Delegatom in delegatijam pa želimo veliko uspeha na konvenciji, da bi delovali v veliki slogi in prijateljstvu, kakor pravi pesmice: Slovesni dan naj se proslavlja, brat brata veselo pozdravlja, čestitka mnoga se glasi, in pesem vneta nam doni: Pač vredna si, da te častimo, da danes delo proslavimo, saj trideseti letni svit nad članstvom tvojim je razlit. Ko danes gledamo ponosno na tvoje delo plodonosno, nam želja iz srca kipi Bog živi te še mnoge dni.

Frank Skrabec,
prvi nadzornik.

Pueblo, Colo. — Dobro se še spominjam, ko sem pristopil k društvu sv. Petra in Pavla, št. 15 J. S. K. Jednote v letu 1901. Tisti čas je bila Jednota še mala in mlada. Ni imela še skoro nobenega denarja v svoji blagajni. Plačevali smo 50 centov na mesec Jednoti za usmrtno, 50 centov pa društvu na bolniško podporo, pa smo mislili, da plačujemo preveč. Leta 1903 sem bil pustil Pueblo in šel pogledat malo Združene države, ker sem jih hotel videti malo več kot samo Pueblo. Tisti čas sem pustil društvo, ker sem mislil, da ga ne potrebujem. Ko sem se zopet stalno naselil, sem zopet pristopil v društvo Sokol, št. 38 J. S. K. Jednote, ker mi je bila naša J. S. K. Jednota najbolj pri srcu.

Naša Jednota lepo napreduje, toda še lepše bi napredovala, ako bi imela takoj od začetka dobra pravila. Boljše bi bilo, ako bi imeli črko (N) mesto črke (K). Pregovor pravi, da ni nobeden človek perfecten in da se vsaki lahko zmoti. Morebiti so tudi naši ustanovniki naredili to malo napako, ker so

(Dalje na sedmi strani)

Enajsta redna konvencija J. S. K. Jednote, ki se je vršila v Chicagu, Ill., leta 1920.

Slovenci, kje so naše meje . . .

(Nadaljevanje iz sedme strani)

je na tretjem mestu. V državi je dalje več velikih topilnic, v katerih se topi največ bakra in svinca.

Država Utah se nikakor ne more šteti med monotone pokrajine, ker je zelo raznolika. V severozapadnem voglu države se nahaja "Velika ameriška puščava," ki se steza dalje v državo Nevado. Blizu te puščave je "Veliko Slano Jezero," ki v resnici zasluži to ime, kajti voda vsebuje 20% soli, ter je neprimerno bolj slana kot morska voda. Ob tem velikem slanim jezeru je pozidano moderno in krasno mesto Salt Lake City. Če vzamemo v poštev ameriška mesta, ki štejejo nad sto tisoč prebivalcev, je Salt Lake City najbolj čisto in moderno mesto, kar sem jih videl. Ker je to mesto sedež verske sekte Mormonov, najdemo tam tudi krasen mormonski tempelj, tabernakelj z velikanskimi orgljami in druga poslopja, ki k temu spadajo. V tempelj je dovoljen vstop le zanesljivim Mormoncem, tabernakelj in druga poslopja in naprave pa upravitelji radi razkažejo radovednim turistom. Ceste v mestu so zelo široke, krasno tlakovane in razdeljene v zelo dolge bloke. Po glavnih cestah teče poleti voda ob stranskih hodnikih, kar hladi ozračje in sproti odnaša različno nesnago. Zanimivo je tudi, da v Salt Lake City in tudi v drugih mestih te države prebivalstvo sadi v vrtove ob hišah sadna drevesa, posebno jablane in hruške, mesto lepotečnih dreves. Pri tem je lepo združeno s koristnim, kajti sadna drevesa spomladi lepo cveto, poleti nudijo prav tako lepo senco kot lepotečna drevesa, na jesen pa prinesejo sad. Z rdečeličnimi jabolkami ali z zlatimi hruškami obloženo drevo je kras vsakega vrta. Navada saditi sadno drevje na lepotečne vrtove je tipično mormonska, a nedvomno zelo pametna.

Mormonci so verska sekta, ki pričakujejo, da se vresniči nebeško kraljestvo na ameriškem kontinentu, in da mu pride kraljevat sam Krist. Ustanovljena je bila na srednjem zapadu po "preroku" Joseph Smithu leta 1830. Drugoverci so Mormone preganjali in druhali je ubila njihovega voditelja Smitha. Njegov naslednik Brigham Young je povedel svoje vernike nato v sedanjo državo Utah, ki je bila še tedaj divja in nenaseljena pokrajina. Takrat se ni bilo železnice in potovanje je bilo dolgo in naporno. Ob velikem Slanem Jezeru so nato postavili sedež svoje veroizpovedi, in ker Zedinjene države niso dovolile ustanovitve samostojne države "Deseret," je Brigham Young postal governor teritorija. Bilo pa je precej nasprotstva in boja med federalno vlado in Mormonci, ker so slednji prakticirali mnogoženstvo, katerega zvezna vlada ni dovolila. Ko je bilo končno mnogoženstvo odpravljeno iz mormonske vere, je bila kmalu sprejeta Utah kot enakopravna država v Uniji.

Mormonci so v splošnem bili zelo pridni in podjetni ljudje in so v primeroma kratkem času napravili iz divje pokrajine bogato deželo. Zanimivo je, da si njihovi svečeniki, razen najvišjih, služijo svoj kruh z različnimi posvetnimi poklici. Tako mi je na primer znano, da je bil škof v mestecu Scofield ob enem ravnatelj ene tamkajšnih premogarskih družb in se ga je mnogokrat videlo s premogarsko kapo na glavi in v "overalls" hoditi po rovu. Eden podrejenih škofov je bil kompanijski kovač pri premogorovu v Winterquarters, ter je dan za dnem koval konje in ostril krampe premogarjev. Več nižjih duhovnikov je opravljalo različna dela v rovu ali okoli istega.

Včasih si je služilo svoj kruh v državi Utah precejšno število Slovencev. (Tudi pisec teh vrstic je bil par let med njimi). Največ so bili zaposleni v premogovih rovih in v rudotopilnicah, nekateri pa tudi v bankrenih rudnikih. Največje slovenske naselbine so bile: Murray, Midvale, Bingham Canyon, Tooele, Scofield, Winterquarters, Clear Creek, Castle Gate in Sunnyside. Precej Slovencev je bilo tudi raztresenih v okolici mesteca Helper. Danes je v naselbinah Winterquarters, Scofield in Sunnyside le še malo Slovencev, in tudi v ostalih prej omenjenih naselbinah se je njihovo število v splošnem skrčilo. Največ jih bo sedaj v mestecih Murray, Tooele in Midvale in pa v številnih novejših premogarskih naselbinah v okolici Helperja. Društva J. S. K. Jednote so v Utah samo tri, namreč št. 51 v Midvale, št. 86 v Murray in št. 168 v Helperju.

Država Utah se nazivlja "Deseret State," "Beehive State" in "Mormon State." Njena državna cvetka je "sego lily," neka belocvetna puščavska rastlina, ki je bolj podobna prillikavemu maku, kot liliji. Kot je bilo že omenjeno, ima država večinoma

suho podnebje, toda v goratih krajih pade dovolj dežja in snega; posebno snega. V poletnih mesecih (poletja je le dobre tri mesece) so ti gorati kraji zelo lepi, ker vegetacija hiti na vse prelepe, da v kratkem času, ki ji je na razpolago, dovrši svojo enoletno misijo. Gozdne cvetke, med katerimi je posebno veliko snežnobelih kolumbin, so zelo številne, sočne in duhteče. Hribolazi, lovci in mestoma tudi ribiči najdejo v teh visoko ležečih krajih mnogo zabave, kadar se umakne dolga zima kratki, pa izredno lepi pomladi. Smrekovi gozdovi, skozi katere tuhtam potekajo bistri studenci in potoki, skrivajo precej štirinogate divjačine in gozdne perutnine. Včasih se kakemu lovcu posreči, da podere pumo ali črnega medveda. Jezdarenje je v tistih krajih deloma potreba, deloma šport. Tudi rožnolične, brhke Mormonke jezdi kot Indijanke. Najbolj me je zanimalo opazovati mormonsko krščenje, ki se vrši enkrat na leto. V to svrhu zaježijo gorski potok na primernem kraju, in svečenik potisne vsakega krščenca za hip popolnoma pod vodo, ko govori krščevalne besede. Krščejejo že odrasle otroke in osem ali desetletni fantiči prijezdijo h krstu na konjih . . .

WEST VIRGINIJA je sosedna Slovencev dobro znanih držav Pennsylvania in Ohio. Ima zmerno podnebje in je precej gorata, ker jo prepreza več izrastkov Appalchian gorovja. Poljedelstvo v tej državi ni posebno važno, dasi se prideluje precej koruze, sena, tobaka, krompirja in raznega sadja.

Neprimerno bolj bogata je West Virginia na mineralijah. Glede naravnega plina je na prvem mestu med vsemi državami, glede produkcije premoga pa na drugem. Premoga se producira letno nad sto milijonov ton. Petroleja se pridobi letno nad pol milijona sodov. Država ima dalje precej razvito železno, jekleno in steklarsko industrijo.

Država ima obširne gozdove trdega lesa, zato je lesna industrija zelo razvita. Samo ena država v Uniji, namreč država Arkansas producira več trdega lesa kot West Virginia.

Slovenci so raztreseni po različnih krajih države, vendar prav močnih naselbin ni nikjer. Društva ima J. S. K. Jednota v državi pet, namreč v Thomas, št. 69; Davis, št. 106; Gary, št. 169; Shinnston, št. 179 in Philippi, št. 191.

West Virginia spada med tiste države, katere osebo najmanj poznam. Samo tam sem parkrat stopil na njena tla, kjer je najozjja, namreč na tistem "ponvičnem ročaju," ki se ob reki Ohio steza daleč med Pennsylvanijo in Ohio. Ako greste iz Bridgeporta v državi Ohio preko mosta, pridete v čedno mesto Wheeling, ki je v West Virginiji. Ako hodite ali se vozite še malo naprej v vzhodni smeri, pridete v Pennsylvanijo. Malo je krajev, kjer bi mogel človek tako hitro preko mej treh držav.

Če omenim še, da se država imenuje Panhandle State ali Mountain State, in da je njena državna cvetka "rododendron," sem povedal približno vse, kar vem o njej. Skandalozno malo je tega, pa kaj vam bom pravil, če sam ne vem. Videl sem jo pa le in hodil in se vozil po njenih tleh.

WISCONSIN spada v skupino severo-zapadno, centralnih držav, in reči je treba, da je v splošnem lepa dežela. Podnebje je zdravo, zime precej ostre, poletja pa prijetna. Prideluje se tam vse, kar spada v severno zmerno zono, kot koruza, pšenica, rž, ječmen, seno, laneno seme, krompir, sladkorna pesa, tobak, hmelj, grah itd. Sadjereja nudi jabolka, črešnje, slive, prunice, maline in po nekaterih krajih se obnese celo grozdje. V državi se pridobiva precejšnje količine železne rude in se izdelava mnogo surovega železa. Važne so tovarne za pohištvo, za stroje, dalje čistilnice za sladkor itd. Pred vpeljavo prohibicije so bile na zelo dobrem glasu tudi tamkajšnje pivovarne, posebno one v mestu Milwaukee. Svoječasno je imela država velikanske gozdove, toda samogoltna lesne družbe so jih v kratkem času po večini uničile. Ker se ni poskrbelo za mlado rast, so danes mnogokje namesto gozdov puste goličave, ki niso za nobeno rabo.

Glede surovega masla, sira, zgoščenega mleka in drugih mlečnih izdelkov je država Wisconsin na prvem mestu. Tamkajšnji kraji so v splošnem zelo ugodni za pridelovanje krme, zato je živinoreja visoko razvita. Tako lepe krave mlekarice se malokje vidi kot v tej državi. Premoženje posameznih farmerjev se navadno ceni po številu krav in po velikosti hleva. Hlevi morajo biti veliki, gorki in moderni, ker zime so dolge in ostre. Seveda je treba pripraviti tudi dovolj krme za zimo. Potem se farmerjem cedi — ne med, ampak mleko, in zagotavlja stalne dohodke.

Največja slovenska naselbina v državi Wisconsin je mesto

Milwaukee, kjer se računi, da biva nad deset tisoč rojakov. Zaposleni so v različnih industrijah, mnogi pa se pečajo tudi s trgovino in obrtjo. K mestu Milwaukee se navadno prištevata tudi West Allis. Druge večje slovenske naselbine so: Sheboygan, Racine, Kenosha in farmerski naselbini Sheldon in Willard. Društvo ima J. S. K. Jednota v Wisconsin samo eno, in sicer št. 82 v Sheboyganu. Da jih ni več, je vzrok dejstvo, da Jednota še zdaj nima v državi poslovalne pravice, torej je nemogoče ustanavljati nova društva. Tozadnja zamuda je bila napravljena pred več kot enim desetletjem; nekatere podporne organizacije so se takrat poslužile posebnega privilegija, ki se je nudiš za kratek čas in so si izposlovale poslovalno pravico, druge pa so določili rok zamudile, in vsa poznejša prizadevanja v tej zadevi so se izjalovila. Upati je vseeno, da se bodo dale še ovire premagati, in da bo imela naša Jednota tudi v tej državi še precej hvaležno polje.

Wisconsin se imenuje tudi Badger State (jazbečeva država) in njena državna cvetka je vijolice. Lepe cvetke so vijolice in ljube so mi, toda zame je Wisconsin dežela cveteče detelje. Kadar mislim nanjo, se moram ob enem spomniti sladkih detelje, ki se kot kri prelivajo po njenih poljanah. Skoro vse večje slovenske naselbine te države so mi osebno znane in o vseh imam prijetne spomine, toda najljubša izmed vseh mi je slovenska farmerska naselbina Willard. Pred nekako petnajstimi leti so se naselili tje prvi Slovenci, možje pridnih rok in trde odločnosti. Ni jim bilo z rožicami posuto od začetka, posebno ker so kupili večinoma neobdelan, z drevjem obraščan svet, katerega je bilo treba očistiti in prirediti za farne. Pota so bila slaba, poslopja je bilo treba postaviti, dohodki so bili borni. Toda tekom let so si opomogli in danes so večinoma vsi trdni, neodvisni farmerji, katerim mlekarstvo prinaša lepe in stalne dohodke. Menda ne trdim preveč, če rečem, da so skoro vsi 100 ali še več procentov na boljsem, kakor da bi bili v industrijah. Willard je ena najbolj uspešnih slovenskih farmerskih naselbin, kar sem jih videl v Ameriki. Precej slovenskih farmerjev je raztresenih tudi v okolici, kot v Greenwoodu, Gormanu, Tiogi itd. Slovensko farmersko središče pa je neoporečno Willard. Malo dolga zima je v tistih krajih, v vseh drugih ozirih se mi pa zdi Wisconsin zelo idealna dežela za farmerstvo. Tam, v Willardu namreč, sem pred leti preživel mesec dni nepozabnih počitnic. Pohajkoval sem po gozdih, valjal se po dutečem svežem senu, jezdil konje, nabiral lesnike in maline v družbi prijaznih fantov in deklet, pasel se s svežo domačo zelenjavo in mlekom, ob večerih in nedeljah dopolnile pa v edini trgovini naselbine kadil "stogies," zalival se s "pop-om" in moževal s farmerji, katerih mnoge sem poznal že od prej iz različnih krajev dežele. In še marsikaj bi lahko povedal, pa ne bom . . .

WYOMING je velika, toda zelo redko naseljena država. Po velikosti je na osmem mestu, prebivalstva pa je štela o priliki zadnjega ljudskega štetja manj kot dvesto tisoč. Je torej po številu prebivalstva na predzadnjem mestu, samo Nevada je še manj obljubena. Največje mesto v državi je Casper, središče oljne industrije, pa šteje komaj nekaj nad 32 tisoč prebivalcev. Država je visoka planota, okoli 6000 čevljev nadmorske višine, presekana z grebeni Rocky Mountains, katerih najvišji vrh je Mount Gannett, 13,785 čevljev visok. Zrak je redek in suh, zime ostre, poletja pa prijetna.

Poljedelstvo ni zelo razvito, in kjer je, je treba rabiti irigacijo. Pridela se največ alfalfe, poleg tega pa tudi nekaj koruze, krompirja, ovsu, pšenice, in ječmena. Tovarni ni v državi skoro nikakih, če izvajamo nekatere čistilnice olja.

Na mineralijah je dežela bogata. Največ se pridobiva premoga in za tem bakra in olja. Zaloga olja v zemlji so zelo velike. V manjših količinah se pridobiva tudi zlato, srebro, železo in celo platina. Črpanje teh rudnin ima še lepo bodočnost. Najvažnejša gospodarska panoga države je živinoreja in precej za njo pride ovčereja. Ovčje volne se nastreže nad 30 milijonov funtov letno.

Kar ima država lepoto, so koncentrirane v severozapadnem vogalu, ki tvori svetovno znani Yellowstone narodni park. Gejserji, ki druhajo vročo vodo in blato, čudovite skalne formacije, gozdovi, soteske, vodopadi, vse to privablja vsako leto na tisoče turistov iz vseh Zedinjenih držav in tudi iz inozemstva.

Wyoming nosi pridevek Equality State, ker je bila prva država, ki je dala ženskam volilno pravico (in je, med nami povedano, kljub temu ostala mokra do sprejetja 18. amendmenta). Njena državna cvetka je "Indian paintbrush," neka napol puščavska rastlina, ki napravlja lepim rdečim metlicam podobne cvete.

V južnem delu države, kjer se nahaja večina slovenskih naselbin, bi človek zaman iskal naravnih lepot. Milje in milje vozi vlak po ravnem ali malo valovitem svetu, ki je poraščen z nekakim žajbljem ali divjim pelinom (sage brush), spokorniško sive barve in močnega duha. Vmes se vidi rjava prst ali pesek in tuhtam šop ostre trave. Kakšen reven grmček ali drevesce se opazi morda ob izsušeni strugi kakšnega potoka ali hudournika. Kadar potnik opazi čredo živine ali ovac, ki mulijo redko travo, je že prvorostni užitek. Tuhtam je opaziti kolonijo preijskih psov, nekakim polhom podobnih živali, ki poleg vhodov svojih podzemskih luknjic stojijo "pozor" in strmiijo v mimo vozeči vlak. Ne manjka se pa tam malih zajcev, ki imajo lepe bele repke, radi česar jih imenujejo "cottontails." V daljši se morda opazi bežeči kajut, ki ga marsikateri potnik smatra za psa.

Največja slovenska naselbina v Wyomingu je mesteca Rock Springs, ki je menda tretje največje mesto v državi, dasi šteje morda le deset tisoč prebivalcev, ali pa še manj. Slovencev v Rock Springsu se računi na en tisoč, k čemur je menda prišle nekaj okolice. Naši rojaki so si tam že nekako pred petnajstimi leti zgradili lep Slovenski Dom, ki je praktična in čedna stavba in popolnoma odgovarja njihovim potrebam. Lastujejo ga menda skupno vsa tamkajšna slovenska društva. Naša Jednota ima v (Nadaljevanje v IV. DELU, na drugi strani)

Prispevki gl. odbornikov

(Nadaljevanje iz sedme strani)

Calumet, Mich.
Minula bodo v kratkem zopet štiri leta, odkar smo se zbrali v Lorainu, Ohio, z namenom, da tlakujemo nadaljno pot naših dični J. S. K. Jednoti. Pot, katero smo ji ta čas začrtali, se nam je izkazala prava in plodna. Ustanovili smo si svoje lastno glasilo, v katerem je dana priložnost vsakemu po

sameznemu članu, da izrazi svoje misli in dobrobit in napredek naše Jednote. Z veseljem sem opazoval, kako se je članstvo zanimalo za razvoj naše Jednote potom dopisov. Skoro nepotrečno se mi zdi, da omenjam, toda resnici na ljubo moramo priznati, da je prišlo naše glasilo v roke moža, ki se je izkazal mojstra v tem poklicu. Držal se je začrtanega cilja, ki vodi po poti napredka naše or-

ganizacije in po poti dobre volje vsa članstva.

Med tem časem se je marsikaj spremenilo. Marsikateri član je zatisnil oči, nemila bela žena je posegla s koščeno roko tudi med glavne uradnike naše Jednote. Mi se ne smemo strašiti naravnih dogodkov, glede moramo le na to, kako bomo te vrzeli nadomestili z novimi močmi, ki bodo nadaljevale započeto delo. Res je, da nismo dosegli števila novega članstva, kakor smo računali. Toda tega nam ne dopuščajo okoliščine, ker danes ne prihaja toliko ljudi iz starega kraja, kot se je to dogajalo pred vojno.

Pri vsem tem pa se nam ni treba bati, da bomo tako kmalu izgubili iz površja. Zanimajmo se za našo mladino, učimo jih, pa bodo prišli v roke naša započeta dela. Saj naš narod je skromen, pošten in marljiv. Dajmo jim vzgled, dober vzgled, pa bodo sledili nam, našim organizacijam in našemu narodu tudi v bodoče.

Josip Plautz,
porotnik J. S. K.

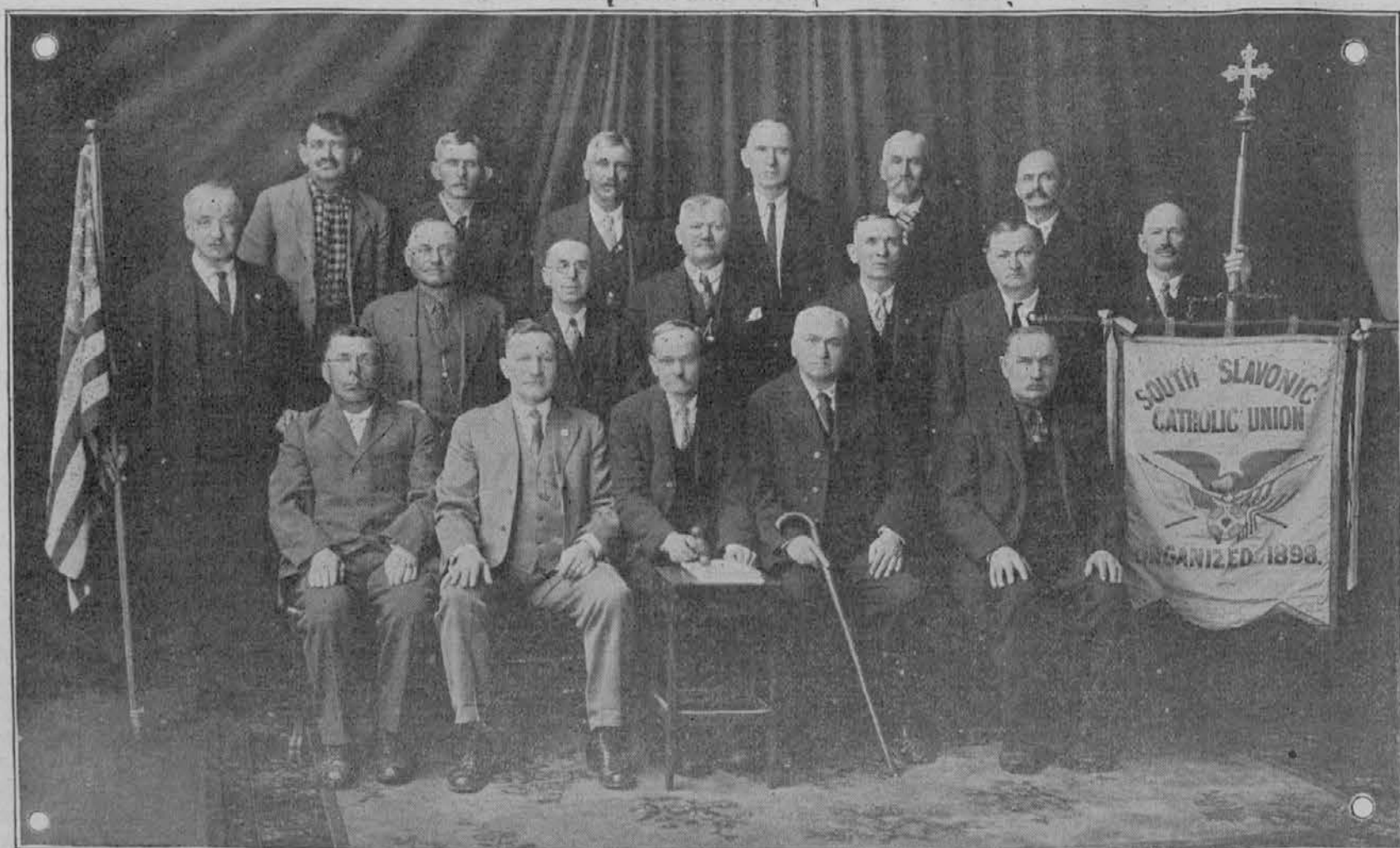
LEPI KRAJI

Včasih se sliši trditev, da v Ameriki, oziroma v Zedinjenih državah ni tako lepih krajev, kot jih ima Evropa. Kaj takega more trditi le človek, ki Amerike ni videl ali jo je opazoval in sodil le iz velikih mest, iz industrijskih središč ali iz monotonih planjav srednjega zapada. Ej prijatelji, Amerika ima lepih krajev v obilici, samo če bi človek imel denar in čas, da jih obišče. Krasnih letovišč je na tisoče na atlantski in pacifični obali, ob Velikih jezerih, v gorovju severa in zapada. Pojdite na zapad in severozapad, pa boste videli ameriško Švico s snežniki, romantičnim gorovjem in skalnimi soteskami. Kristalno čiste gorske reke in potoke najdete, burne vodopade, divna gorska jezera, temne, duhteče gozdove. Mogoče je tudi nerodovitnega kraškega sveta, dosti pravih puščav, obširnih pašnikov itd. Negledna so ameriška polja, in krasni so njeni sadovnjaki in vinogradi. Če koga zanimajo puščavske juke, kaktusi in aloje, naj gre v Texas, New Mexico in Arizona, če si želi v senčnem palm, naj se poda v Florido ali Californijo.

Prijeten oddih poleti lahko najde pod brezami našega melanholičnega severa, zrak čist kot staro vino v gorah zapada. V času ko divjajo na severu snežni viharji, se smeje pomlad na zeleni pacifični obali. Ko toplomer kaže "zero" v Chicagu, se ljubljenci usode zabavajo, jo pod dateljnimi palmami ali v senci širokolistnih banan v južni Californiji. Kdor hoče uživati naravne krasote, mu jih nudi Amerika dovolj, samo čez in denar mora imeti. Ta pogoj pa velja tudi za druge dežele.

Povdarja se, da gre vsako leto tisoče Američanov na počitnice v Evropo. Lahko si pričajo, da vsi sivi bogataši voščijo to vsega sivi bogataši. Amerika jim je že znana, zato hočejo videti še kaj drugega. Tudi jaz bi šel pogledat Srednjo in Južno Ameriko, Havaj, otoke Južnega morja in morda še Japonsko, če bi imel 365 dni počitnic na leto in dovolj finančnih sredstev. Vsaka udobna prejemba je mikavna. Udobnost in naravnih krasot pa ima tudi Amerika toliko, da se lahko meri, povprečno vzeto, z vsako deželo na svetu. Seveda vse ni na kupu in dežela je veljanska. Poleg tega tu ni nikakršnih obmejnih strahov, če in preiskave in ni treba v vsakem gnezdu policijske prijava. Z enim jezikom in iste vrste denarjem potujete lahko tisoče milj; tega zadnjega moramo biti seveda dovoljna množina na razpolago. Brez denarja pa je človek revež v Ameriki, v Evropi in kjerkoli na svetu.

A. J. T.

ŠE ŽIVEČI USTANOVITELJI J. S. K. JEDNOTE V ELY, MINNESOTA

Prva (sprednja) vrsta od leve na desno: Nik Matetič, Joseph Mantel (prvi nadzornik), Joseph Agnich (prvi predsednik), Štefan Banovec (prvi pomožni tajnik), Mihael Šterk.

Druga vrsta: John Prijatelj, John Merhar, Frank Jerich, Joseph Skala, Mike Mateša, John Škufca, Joseph Zobetz.

Tretja vrsta: Peter Maurin, John Horvat, John Gnidica, Joseph Plut, George Barich, Matt Muhvich.